

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสุขภาพที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่ยั่งยืน และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ผลการพัฒนา รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้น ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

#### 1. ผลการพัฒนา รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย ผลการศึกษา

4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและผลจากการวิจัยเชิงสำรวจ

ตอนที่ 2 ผลการยกร่างรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ยกร่างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 4 ผลการปรับปรุงรูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้

แต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและผลจากการวิจัยเชิงสำรวจ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

##### 1.1 ผลการศึกษาเอกสาร

เอกสารที่ศึกษา คือ เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศอังกฤษ ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศแคนาดา เอกสารที่ศึกษาประกอบด้วย

1.1.1 โครงการสุขภาพในโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จของรัฐแคลิฟอร์เนีย

(California Department of Health Services , 2003 : 1-4)

1.1.2 โครงการสุขภาพในโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จของรัฐซานฟรานซิสโก

(San Fansisco United School District ,2003 :1-5)

1.1.3 อะไรคือมิชิแกนโมเดล (Michigan Department of Community Health , 2003 :1-3)

1.1.4 โครงการโรงเรียนสุขภาพไลเชสเตอร์เชียร์ (Leicestershire County Council , 2002 :1-3)

- 1.1.5 กรอบแนวคิดแห่งชาติสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ2002-2003  
(Australian Health Promoting Schools Association ,nd :1-28)
- 1.1.6 แนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของประเทศนิวซีแลนด์  
(Public Health South , nd :1-5 )
- 1.1.7 คำกล่าวที่แสดงฉันทามติต่อการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ (National Organization who Support Comprehensive School Health , nd :1-7)
- 1.1.8 ข้อคิดเห็นและทางเลือกรูปแบบสุขภาพในโรงเรียน  
(Canadian Association for School Health , nd :1-5)
- 1.1.9 รูปแบบสุขภาพในโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ  
(Health Canada , nd :1-3)

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและเปรียบเทียบประเด็นต่างๆ 8 ประการ ประกอบด้วย ชื่อที่ใช้เรียกโครงการ การให้ความหมายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ความเป็นมาของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ องค์ประกอบในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จุดเด่นการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แนวคิดและหลักการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การสนับสนุนที่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้รับ และการประเมินผลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแต่ละประเทศ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศแคนาดา

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ แคนาดา
1. ชื่อที่ใช้เรียก โครงการ	โครงการสุขภาพ ในโรงเรียนแบบ เบ็ดเสร็จ (Comprehensive School Health Programe)	โครงการโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ (Health Promoting School/Healthy School )	โครงการ โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ (Health Promoting School )	โครงการ โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ (Health Promoting School )	โครงการ สุขภาพใน โรงเรียนแบบ เบ็ดเสร็จ (Comprehens ive School Health Programe)
2. ความหมาย ของโรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพ	กลุ่มกิจกรรมและ บริการที่จัดขึ้น ในโรงเรียนและ บริเวณชุมชน โดยรอบเพื่อเพิ่ม ศักยภาพของเด็ก และเยาวชนใน การดูแลสุขภาพ ของตนเองและ พัฒนาสุขภาพ สูงสุดในการ ดำรงชีวิต	โรงเรียน/ วิทยาลัยเป็น สถานที่สร้าง ความสุข ความปลอดภัย การเรียนรู้จาก สภาพแวดล้อม ที่ทำให้นักเรียน มี สุขภาพสูงสุดโดย โรงเรียน ดำเนินการเพื่อ ลดพฤติกรรม เสี่ยงต่อสุขภาพ และให้ทุกคน ตระหนักในเรื่อง สุขภาพ	โรงเรียน ที่มุ่งมั่นในการ ทำให้โรงเรียน เป็นสถานที่ที่มี สุขภาพดีเพื่อ การอยู่อาศัย การเรียนรู้และ การทำงาน	โรงเรียน ที่สมาชิก ทุกคนร่วมกัน ทำงานเพื่อทำ ให้นักเรียน สามารถ ส่งเสริมและ ดูแลสุขภาพ ของตนเองได้ โดยโรงเรียน จัดทำหลักสูตร อย่างเป็น ทางการและ ไม่เป็นทางการ	การจัด กิจกรรมและ บริการใน โรงเรียนและ ในชุมชน โดยรอบเพื่อ พัฒนา ศักยภาพของ เด็กและ เยาวชนเพื่อทำ ให้เกิดคุณภาพ ชีวิตที่น่าพึง พอใจทั้งใน ปัจจุบันและ อนาคต

## ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ แคนาดา
3.ความเป็นมา ของโรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพ	ต้องการส่งเสริม สุขภาพเด็กและ เยาวชนโดย หน่วยงานภาครัฐ ทำงานร่วมกัน	ต้องการส่งเสริม สุขภาพเด็กและ เยาวชนในชาติ โดยทำความเข้าใจ ร่วมมือระหว่าง ภาคการศึกษา และภาค สาธารณสุขและ เป็นความ ต้องการของ ชุมชน	มาจากแนวคิด และ จุดมุ่งหมาย ด้านการศึกษา และ จุดมุ่งหมาย ด้านสุขภาพ ดั่งนั้นภาค การศึกษาและ ภาค สาธารณสุข สามารถร่วมมือ กันเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย ร่วมกัน	หน่วยงาน สาธารณสุข ทำงานร่วมกับ โรงเรียนเพื่อ ดำเนินงาน สุขภาพใน โรงเรียนเป็น องค์รวมให้ นักเรียนมีส่วน ร่วมในการจัด การศึกษาและ เปิดโอกาสให้ ชุมชนมีส่วน ร่วม	สุขภาพของ เด็กและ เยาวชนเป็นสิ่ง ที่มีคุณค่าและ เป็นพื้นฐานที่ สำคัญของ สังคมดั่งนั้น หน่วยงานด้าน สุขภาพและ หน่วยงาน ทางด้าน ปัญหาสังคม ร่วมมือกัน เพื่อให้โรงเรียน เป็นฐานโดย การส่งเสริม สุขภาพใน โรงเรียน
4. องค์ประกอบ ของโรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพ	มี 8 องค์ประกอบ ดั่งนี้	มี 8 องค์ประกอบ ดั่งนี้	มี 3 องค์ประกอบ ดั่งนี้	มี 4 องค์ประกอบ ดั่งนี้	มี 4 องค์ประกอบ ดั่งนี้
	1. การสอนสุข ศึกษา	1. สุขศึกษา สำหรับบุคคล และสังคม	1. การจัด หลักสูตรและ การเรียนการ สอน	1. การจัด หลักสูตรเป็น ทางการและไม่ เป็นทางการ	1. การสอนด้าน สุขภาพ

## ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ แคนาดา
	2. การบริการด้าน สุขภาพ	2. สิทธิหน้าที่ของ ประชากร	2. การจัด องค์กรชุมชน และ สิ่งแวดล้อม	2. การจัด สภาพแวดล้อม	2. การ ให้บริการเพื่อ ป้องกันโรค
	3. พลศึกษา	3. การให้ความรู้ เรื่องยาเสพติด	3. การสร้าง หุ้นส่วนและ การบริการ	3. การจัดบริการ ทางสุขภาพ	3. การ สนับสนุนด้าน สังคม
	4. โภชนาการ	4. สุขภาพทาง อารมณ์และสุข ภาวะ		4. การสนับสนุน ให้เกิดการ ส่งเสริมสุขภาพ	4. การจัด สิ่งแวดล้อม
	5. การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง/ ชุมชน	5. การกินเพื่อ สุขภาพ			
	6. สุขภาพ สิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน	6. การออกกำลังกาย			
	7. บริการให้ คำปรึกษา	7. ความ ปลอดภัยในชีวิต			
	8. การส่งเสริม สุขภาพของ บุคลากรใน โรงเรียน	8. เพศศึกษาและ มนุษยสัมพันธ์			

## ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ แคนาดา
5.จุดเด่นการ ดำเนินงาน โรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพ	1. มีการสร้างความ ร่วมมือแบบ หุ้นส่วน	1. มีการสร้าง ความร่วมมือ แบบหุ้นส่วน	1. มีการสร้าง ความร่วมมือ แบบหุ้นส่วน	1. มีการสร้าง ความร่วมมือ แบบหุ้นส่วน	1. มีการสร้าง ความร่วมมือ แบบหุ้นส่วน
	2. มีงบประมาณ จากฝ่าย สาธารณสุข สนับสนุน	2. โรงเรียนต้อง แสดงความ จำเป็นในการร่วม โครงการและ ขอรับการ สนับสนุน	2. กำหนด วิสัยทัศน์ในการ ดำเนินการ	2. มีการ กำหนด ลักษณะการ ทำงานร่วมกัน ระหว่าง โรงเรียนกับ หน่วยงาน สาธารณสุข	2. กำหนดสิ่งที่ ต้องสนับสนุน โรงเรียนไว้ ชัดเจน
	3. เน้นการมีส่วน ร่วมของผู้ปกครอง	3. โรงเรียนเป็นผู้ วางแผนรับการ ประเมินผล	3. มีการสร้าง กรอบแนวคิด การดำเนินงาน ระหว่างหุ้นส่วน เพื่อสนับสนุน โรงเรียน	3. หน่วยงาน สาธารณสุข สนับสนุนการ อบรมครูเพื่อให้ สอนด้าน สุขภาพได้	3. กำหนด ขั้นตอนการ ดำเนินการของ โรงเรียนและ ขั้นตอนการ ประเมินความ ต้องการไว้ ชัดเจน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ แคนาดา
	4. กำหนดการ สนับสนุนการ ดำเนินงานชัดเจน	4. การประเมิน องค์ประกอบ โรงเรียนเป็น ผู้เลือก ไม่จำเป็น ต้องครบ 8 องค์ประกอบ			
6. แนวคิดและ หลักการใน การดำเนินงาน ของโรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพ	เด็กทุกคนสามารถ พัฒนาได้ เด็กวันนี้ คือผู้ใหญ่ในวัน หน้า	เพื่อพัฒนาความ เป็นเลิศของ โรงเรียนและ เพื่อให้ประชาชน มีสุขภาพดีและมี ความปลอดภัย ในชีวิต	โรงเรียนต้อง สามารถ ส่งเสริมสุขภาพ ขณะที่ให้การ เรียนรู้กับเด็ก และโรงเรียนมี อิทธิพลต่อ สุขภาพของเด็ก	โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ มีผลดีแก่ นักเรียน ครู และชุมชน มุ่งการดูแล สุขภาพแบบ องค์รวมและให้ นักเรียนมีส่วน ร่วมในการจัด การศึกษา	การดูแล สุขภาพแบบ เบ็ดเสร็จจะทำ ให้เด็กมี ศักยภาพด้าน สุขภาพ ตลอดจนลด ความเสี่ยงการ เกิดปัญหา สุขภาพและ ช่วยเหลือ บุคคลที่มี พฤติกรรม สุขภาพไม่ดี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ แคนาดา
7. การ สนับสนุนที่ โรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพได้รับ	1. สนับสนุน งบประมาณและ โครงสร้างพื้นฐาน  2. จัดให้มีการ ประเมินโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ  3. สนับสนุนการ สร้างเครือข่ายการ ร่วมมือที่เข้มแข็ง  4. สนับสนุน ทรัพยากรและให้มี การพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง	1. มีการกำหนด มาตรฐาน โรงเรียนสุขภาพ แห่งชาติ  2. มีกระบวนการ รับรองมาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพแห่งชาติ  3. โรงเรียนที่ผ่าน การรับรองจะได้ Healthy School'loge  ไม่ได้ระบุตัวบ่งชี้ ความสำเร็จใน การดำเนินงาน ของ Healthy School	มีการกำหนด กรอบแนวคิด แห่งชาติเป็น แนวทาง การทำงานร่วมกัน ระหว่างภาค สาธารณสุข และภาค การศึกษา	มีการกำหนด กระบวนการ ทำงานร่วมกัน ระหว่าง โรงเรียนและ หน่วยงาน สาธารณสุข	มีการกำหนด ยุทธศาสตร์ที่ ใช้ในการ ดำเนินงาน โรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพในแต่ ละ องค์ประกอบ
8. การ ประเมินผล โรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพ	ไม่ได้อธิบายผล การดำเนินการ และตัวชี้วัด ความสำเร็จในการ ดำเนินงานสุขภาพ ในโรงเรียนแบบ เบ็ดเสร็จ	ไม่ได้ระบุตัวบ่งชี้ ความสำเร็จใน การดำเนินงาน ของ Healthy School	ไม่ได้ระบุ ตัวชี้วัด ความสำเร็จ ของโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	ไม่ได้ระบุ ตัวชี้วัด ความสำเร็จ ของโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	ไม่ได้ระบุ ตัวชี้วัด ความสำเร็จ ของโครงการ สุขภาพใน โรงเรียนแบบ เบ็ดเสร็จ



จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแต่ละประเทศ เกิดจากแต่ละประเทศมีความต้องการที่จะพัฒนาให้โรงเรียนเป็นฐานในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กและเยาวชนในชาติโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายในประเทศ รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้ในแต่ละประเทศคือ การใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยมีรัฐให้การสนับสนุน เช่นการกำหนดมาตรฐานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพการกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตลอดจนสนับสนุนงบประมาณและรัฐเป็นผู้รับรองการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพใช้หลักการสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วน ซึ่งมีลักษณะทวิภาคี (ฝ่ายการศึกษาร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุข) และไตรภาคี (ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข และภาคชุมชน) จำนวนองค์ประกอบในการดำเนินงานในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน และพบว่าองค์ประกอบที่มีการดำเนินงานเหมือนกันในทุกประเทศที่ศึกษาคือการสอนสุขศึกษา กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพและการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในภาพรวมจึงสรุปได้ว่าโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศที่ศึกษาล้วนมีรูปแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยมีการทำงานร่วมกันทั้งในลักษณะ ทวิภาคี และไตรภาคี

1.2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วยผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต จำนวน 12 เขต และผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจำนวน 13 แห่ง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.2.1 ผลการศึกษาการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต จำนวน 12 เขต มีรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ลักษณะทางชีวสังคมของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา ประสบการณ์การนิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และระดับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลักษณะทางชีวสังคมของผู้นิเทศงานในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

คุณลักษณะประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<b>เพศ</b>		
หญิง	13	86.7
ชาย	2	13.3
<b>อายุ</b>		
30-40 ปี	2	13.3
41-50 ปี	5	33.3
50-60 ปี	8	53.3
<b>ตำแหน่ง</b>		
นักวิชาการสาธารณสุขระดับ9	2	13.3
นักวิชาการสาธารณสุขระดับ8	2	13.3
นักวิชาการสาธารณสุขระดับ7	9	60
นักวิชาการสาธารณสุขระดับ6	1	6.7
ทันตแพทย์ระดับ 6	1	6.7
<b>การศึกษา</b>		
ปริญญาตรี	7	46.7
ปริญญาโท	8	53.3
<b>ประสบการณ์การนิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>		
1-2 ปี	6	40
3-5 ปี	9	60
<b>ระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้</b>		
น้อยกว่า 3 เดือนที่แล้ว	4	26.7
3 เดือนที่แล้ว	3	20
6 เดือนที่แล้ว	5	33.3
ปีที่แล้ว	1	6.7
มากกว่า 1 ปีมาแล้ว	2	13.3
<b>ระดับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>		
มีความรู้ความเข้าใจดีมาก	11	73.3
มีความรู้ความเข้าใจบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน	3	20
อื่นๆ	1	6.7

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 86.6) ผู้นิเทศที่อายุ 30-40 ปี มีเพียงร้อยละ 13.3 น้อยลงกว่าการศึกษารอบที่ 1 เนื่องจากผู้นิเทศมีอายุเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ผู้นิเทศจะมีอายุ 41 ปีขึ้นไป ผู้นิเทศเกือบทุกคนเป็น นักวิชาการสาธารณสุข มีเพียง 1 คนเป็นทันตแพทย์ โดยระดับของตำแหน่ง มีระดับ 7 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 การศึกษารอบที่ 2 นี้ระดับตำแหน่งของผู้นิเทศมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจาก ผู้นิเทศบางคนได้เลื่อนระดับสูงขึ้น วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 53.3) ที่เหลือ ร้อยละ 46.7 มีวุฒิมระดับปริญญาตรี จะเห็นว่าวุฒิการศึกษาของ ผู้นิเทศมีระดับปริญญาโทเพิ่มขึ้นจากการศึกษารอบที่ 1 สำหรับด้านประสบการณ์การนิเทศโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 60 มี ประสบการณ์ 3-5 ปี ทั้งนี้โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเริ่มดำเนินการในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2540และผู้นิเทศทุกคนมีประสบการณ์ครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไม่เกิน 1 ปี มีเพียงร้อยละ 13.3 ที่มีระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้มากกว่า 1 ปี สำหรับระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้นิเทศตอบว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 73.3 ) มีร้อยละ 6.7 ตอบว่า คิดว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจในด้านแนวคิดและหลักการ

(2) ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านความเข้าใจในแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้าน โครงสร้างและการบริหาร ด้านการจัดกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบ และด้านกระบวนการดำเนินงาน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน  
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	เป็นจริง		ไม่เป็นจริง	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<b>ความเข้าใจแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>				
1.บุคลากรในโรงเรียนยังไม่เข้าใจแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	12	80	3	20
2. นักเรียนยังไม่เข้าใจแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
3.ระยะแรกของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ปี 2541-2543 ความเข้าใจเรื่องนี้ยังไม่ชัดเจน ในปี2544-2545 ความเข้าใจดีขึ้น	14	93.3	1	6.7
4. ถ้าผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสนใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ บุคลากรและนักเรียนค่อนข้างเข้าใจดี	15	100	-	-
5.โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเข้าใจแนวคิดดีกว่าโรงเรียนที่ยังไม่เข้าร่วม	13	86.7	2	13.3
<b>โครงสร้างและการบริหาร</b>				
1 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน	14	93.3	1	6.7
2. ไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน แต่กำหนดบทบาทด้านสุขภาพเพิ่มเติมในคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน	7	46.7	8	53.3
3.ผู้บริหารมอบหมายงานด้านสุขภาพให้ครูอนามัยเป็นศูนย์กลางเหมือนที่เคยปฏิบัติ	12	80	3	20
4.คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีองค์ประกอบของคณะกรรมการไม่เป็นไปตามหลักการ คือบางโรงเรียนไม่มีนักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการ	11	73.3	4	26.7
5. คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีองค์ประกอบของคณะกรรมการไม่เป็นไปตามหลักการ คือบางโรงเรียนไม่มีคณะกรรมการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	10	66.7	5	33.3

ตารางที่ 3 ( ต่อ)

สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	เป็นจริง		ไม่เป็นจริง	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<b>กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ</b>				
1. แต่ละโรงเรียนจัดกิจกรรมตามความพร้อมไม่ครบ 10 องค์ประกอบ	13	86.7	2	13.3
2. จัดกิจกรรมเป็นส่วน ๆ ขาดการบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค	13	86.7	2	13.3
3. การจัดกิจกรรมขาดการประเมินผล	13	86.7	2	13.3
4. กิจกรรมที่ดำเนินการได้ดี คือเรื่องสิ่งแวดล้อม	10	66.7	5	33.3
5. การจัดกิจกรรมจัดตามที่เคยจัดไม่ตอบสนองต่อปัญหาที่มี	11	73.3	4	26.7
<b>กระบวนการดำเนินงาน</b>				
1. คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคิดน้อยมาก	10	66.7	5	33.3
2. ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางพัฒนาโรงเรียน	11	73.3	4	26.7
2. การดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนเท่านั้น	6	40	9	60
4. ครูอนามัยเป็นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนแต่ผู้เดียว	6	40	9	60

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีดังนี้ ด้านความเข้าใจแนวคิดการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 80 ของผู้นิเทศงานเห็นว่าบุคลากรในโรงเรียนยังไม่เข้าใจแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 90 เห็นว่านักเรียนยังไม่เข้าใจแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 93.6 เห็นว่าในช่วงแรกของการดำเนินงานปี 2541-2543 การเข้าใจของโรงเรียนยังไม่ชัดเจนแต่ในปี 2544-2545 โรงเรียนมีความเข้าใจดีขึ้น สภาพด้านโครงสร้างและการบริหาร ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 93.3 เห็นว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ แต่มี ร้อยละ 80 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

เห็นว่าผู้บริหารมอบหมายด้านสุขภาพให้ครูอนามัยเป็นศูนย์กลางเหมือนที่เคยปฏิบัติ และร้อยละ 73.3 เห็นว่าบางโรงเรียนไม่มีนักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการ สำหรับสภาพด้านการจัดกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ ร้อยละ 86.7 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่าแต่ละโรงเรียนจัดกิจกรรมไม่ครบ 10 องค์ประกอบ การจัดกิจกรรมขาดการบูรณาการ ขาดการประเมินผล ในด้านกระบวนการดำเนินงาน ร้อยละ 73.3 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่าชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และร้อยละ 66.7 เห็นว่าคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมีส่วนร่วมคติน้อยมาก

(3) ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านความเข้าใจในแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านการจัดกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ และด้านกระบวนการดำเนินงาน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

**ตารางที่ 4** ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	เป็นปัญหา		ไม่เป็นปัญหา	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<b>ความเข้าใจในแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>				
1.โรงเรียนยังไม่เข้าใจแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	12	80	3	20
2.บุคลากรในโรงเรียนคิดว่างานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นงานของสาธารณสุข	12	80	3	20
3.โรงเรียนไม่ทราบองค์ประกอบในการดำเนินงาน	6	40	9	60
4.โรงเรียนไม่ทราบรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	9	60	6	40
5.ผู้บริหารโรงเรียนและ ครูที่มาประชุมรับฟังแนวคิดเข้าใจแต่ไม่สามารถถ่ายทอดไปยังบุคลากรอื่นในโรงเรียน	12	80	3	20
6.ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเนื่องจากสนใจเรื่องการปฏิรูปการศึกษามากกว่า	13	86.7	2	13.3
7.โรงเรียนมีความเข้าใจแนวคิดดีแต่ขาดความชำนาญในการปฏิบัติ	6	40	9	60

## ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	เป็นปัญหา		ไม่เป็นปัญหา	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
8 ผู้บริหารและครูที่มารับฟังการชี้แจงเรื่องแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไม่กลับไปถ่ายทอดให้บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน	12	80	3	20
<b>โครงสร้างและการบริหาร</b>				
1. ไม่มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน	12	80	2	20
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพไว้แต่คณะกรรมการฯไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	12	80	3	20
3. ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ	9	60	6	40
<b>กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ</b>				
1. โรงเรียนทำเฉพาะกิจกรรมที่ถนัด คือ การจัดสิ่งแวดล้อม	8	53.3	7	46.7
2. องค์ประกอบที่มีปัญหาคือการบริหารจัดการของโรงเรียน	12	80	3	20
3. กิจกรรมที่จัดไม่ได้สะท้อนการแก้ปัญหาสุขภาพ	13	86.7	2	13.3
4. ขาดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมแต่ละองค์ประกอบ	11	73.3	4	26.7
5. กิจกรรมที่จัดไม่ได้เป็นกิจกรรมที่ผ่านการลำดับความสำคัญของ ปัญหาจากคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน	11	73.3	4	26.7
6. การจัดกิจกรรมขาดการรวบรวมข้อมูล	12	80	3	20
7. ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม	13	86.7	2	13.3
<b>กระบวนการดำเนินงาน</b>				
1. โรงเรียนไม่ได้ค้นหาปัญหาสุขภาพหรือปัญหาต่างๆของโรงเรียนอย่างเป็นขั้นตอน	15	100	-	-
2. ชุมชนยังไม่ได้รับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
3. โรงเรียนมีบุคลากรน้อยไม่สามารถดำเนินการได้	4	26.7	11	73.3
4. มีปัญหาการสร้างความเข้าใจเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม	11	73.3	4	26.7
5. การกำหนดปัญหาไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชน	14	93.3	1	6.7

## ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	เป็นปัญหา		ไม่เป็นปัญหา	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
6. ผู้บริหารโรงเรียนไม่เป็นแกนนำในการดำเนินการ	12	80	3	20
7.ขาดการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง	15	100	-	-

จากตารางที่ 4 พบว่าประเด็นที่ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่าเป็นปัญหามีดังนี้ ปัญหาด้านความเข้าใจในแนวคิดพบว่า ผู้บริหารของโรงเรียนสนใจการปฏิรูปการศึกษา มากกว่าเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 86.7) โรงเรียนยังไม่เข้าใจแนวคิด (ร้อยละ 80) การที่บุคลากรในโรงเรียนคิดว่างานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นงานของฝ่ายสาธารณสุข (ร้อยละ 80) ผู้บริหารและครูที่ไปประชุมไม่สามารถถ่ายทอดแนวคิดไปยังบุคลากรอื่นในโรงเรียนได้ (ร้อยละ 80) โรงเรียนยังไม่ทราบรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ (ร้อยละ 60 ) สำหรับปัญหาด้านโครงสร้างที่ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่าเป็นปัญหา มีดังนี้ การไม่มอบหมายหน้าที่แก่คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ80) การที่แต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่คณะกรรมการไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ (ร้อยละ80) ปัญหาด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ ประเด็นที่ ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่าเป็นปัญหา มีดังนี้ ขาดงบประมาณในการจัดทำกิจกรรม (ร้อยละ 86.7 ) และกิจกรรมที่จัดไม่สะท้อนการแก้ปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 86.7) กิจกรรมที่จัดไม่ได้ผ่านการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 80) ขาดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบ (ร้อยละ 73.3) สำหรับปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงาน ประเด็นที่ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่าเป็นปัญหา มีดังนี้ การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 100) ชุมชนยังไม่รับรู้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 92.6) การกำหนดปัญหาไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชน (ร้อยละ 92.6) ผู้บริหารไม่เป็นแกนนำในการดำเนินการ (ร้อยละ 80) การสร้างความเข้าใจเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม (ร้อยละ 73.3) สำหรับการที่โรงเรียนมีบุคลากรน้อย ผู้นิเทศ ร้อยละ 73.3 เห็นว่าไม่เป็นปัญหา

(4) ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านความเข้าใจในแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านการจัดกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ และด้านกระบวนการดำเนินงาน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5



ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	ต้องการ		ไม่ต้องการ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<b>ความเข้าใจในแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>				
1. ต้องพัฒนาศักยภาพของครูโดยปรับทัศนคติเรื่องสุขภาพและพัฒนาทักษะชีวิต	15	100	-	-
2. ต้องพัฒนาศักยภาพของสมาชิกชุมชนโดยปรับทัศนคติเรื่องสุขภาพและพัฒนาทักษะชีวิต	15	100	-	-
3. ต้องพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยปรับทัศนคติเรื่องสุขภาพและพัฒนาทักษะชีวิต	15	100	-	-
4. ต้องทำความเข้าใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับทุกระดับ ตั้งแต่ระดับกรม กอง ผู้บริหารโรงเรียน จนถึง ผู้ปฏิบัติ นักเรียน ชุมชน และองค์กรต่างๆ	15	100	-	-
5. จัดประชุมชี้แจง สัมมนา อบรม ให้ความรู้และทำให้เห็นความสำคัญของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	13	86.7	2	13.3
6. ควรมีรูปแบบในการสื่อสารแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ง่าย ๆ ให้คนทั่วไปเข้าใจได้	15	100	-	-
7. ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม และวิจัยเชิงปฏิบัติการในการสร้างความ เข้าใจ	12	80	3	20
8. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องเป็นผู้เข้าใจในแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
9. ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนทุกแขนงเพื่อให้เกิดกระแสความต้องการ	15	100	-	-
10. ปรับแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนให้มีความเข้าใจเป้าหมายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	13	86.7	2	13.3
11. เพิ่มศักยภาพของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่เป็นแกนนำ เพื่อเป็นที่ปรึกษา เป็นวิทยากร และผู้ผลักดันให้โรงเรียนอื่นๆ พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ	15	100	-	-

## ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	ต้องการ		ไม่ต้องการ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<b>โครงสร้างและการบริหาร</b>				
1. ต้องกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนให้ชัดเจน	12	80	3	20
2. มีการกำหนดวิธีการทำงานของทีมงาน เพื่อสามารถทำงานได้ง่าย	12	80	3	20
3. ทีมงานควรประกอบด้วย ทีมงานในโรงเรียน และ ทีมงานนอกโรงเรียน	14	93.3	1	6.7
4. ทีมงานในโรงเรียน ได้แก่ครูและนักเรียน ควรแบ่งเป็น 3 ทีม คือ ทีมดำเนินการ ทีมประเมินผล และทีมสนับสนุน	12	80	3	20
5. ทีมงานภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย ทีมแกนนำของโรงเรียนและชุมชน และทีมที่ปรึกษา	12	80	3	20
6. ต้องกำหนดให้มีระบบข้อมูลและระบบการประเมินผล	15	100	-	-
7. ให้โรงเรียนรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้ต้นสังกัดทราบ	15	100	-	-
8. มีการทบทวนการทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน	15	100	-	-
9. มีการติดตามผลของการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	15	100	-	-
10. มีการติดตามการทำงานของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง	15	100	-	-
<b>กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ</b>				
1. ควรให้ความสำคัญทั้ง 10 องค์ประกอบ	15	100	-	-
2. ใช้หลักการบูรณาการกิจกรรมเพื่อความประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด	15	100	-	-
3. ให้มีผู้นิเทศ ประเมิน ตรวจสอบ ติดตาม การจัดกิจกรรมของโรงเรียนสม่ำเสมอ	15	100	-	-
4. จัดให้มีที่ปรึกษาแนะนำการจัดกิจกรรมเป็นระยะสม่ำเสมอ	15	100	-	-
5. การจัดกิจกรรมต้องให้บุคลากรในโรงเรียน รวมทั้ง นักเรียนมีส่วนร่วมคิดด้วย	15	100	-	-

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	ต้องการ		ไม่ต้องการ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<b>กระบวนการดำเนินงาน</b>				
1. คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนต้องร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับรู้ทุกขั้นตอนการดำเนินการ	15	100	-	-
2. โรงเรียนกำหนดขั้นตอนการพัฒนาโรงเรียนเอง	12	80	3	20
3. นักวิชาการควรร่วมกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ ได้ทบทวนบทเรียนและแนวทางการทำงานตามกระบวนการ การของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแบบไทยที่เหมาะสมกับ ชนบทไทยและมีความเรียบง่ายแต่ชัดเจนที่จะนำไปสู่การ ปฏิบัติจริงในชุมชนหรือโรงเรียนซึ่งมีพื้นฐานต่างกัน	13	86.7	2	13.3
4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโรงเรียนควรมีดังนี้				
4.1 สร้างความตระหนักให้เกิดกระแสความต้องการ ของผู้เกี่ยวข้อง	14	93.3	1	6.7
4.2 มีการลงนามความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องและคณะ กรรมการสถานศึกษา	9	60	6	40
4.3 บูรณาการภารกิจของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับ ภารกิจปกติของโรงเรียน	15	100	-	-
4.4 เปิดโอกาสให้ชุมชนเสนอความคิดเห็นและทางเลือก ในการพัฒนา เช่น จัดเวทีสุขภาพ	15	100	-	-
4.5 จัดทีมที่ปรึกษาให้คำแนะนำเป็นระยะๆสม่ำเสมอ	15	100	-	-
5. ขั้นตอนการดำเนินงานของโรงเรียนควรมีดังนี้				
5.1 มีคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน	15	100	-	-
5.2 กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน	15	100	-	-
5.3 กำหนดเกณฑ์ในการวัดความสำเร็จของแต่ละ กิจกรรม	14	93.3	1	6.7
6. มีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียน	15	100	-	-
7. ควรมีการทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย	15	100	-	-
8. ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องกระบวนการและขั้นตอน การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไม่ใช่การจัดประชุม ชี้แจง	14	93.3	1	6.7

## ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	ต้องการ		ไม่ต้องการ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<b>กระบวนการดำเนินงาน</b>				
9. ควรให้ตัวแทนประชาชน องค์กรท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและเสนอกิจกรรมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	15	100	-	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีดังนี้ ด้านความเข้าใจในแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่าต้องทำความเข้าใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับทุกระดับตั้งแต่ ระดับกรม กอง ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ นักเรียน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ต้องปรับทัศนคติเรื่องสุขภาพและพัฒนาทักษะชีวิตของครู สมาชิกในชุมชน และนักเรียนโดยใช้รูปแบบที่เข้าใจง่าย นอกจากนี้ ยังต้องมีการประชาสัมพันธ์แนวคิดทางสื่อมวลชน ทุกแขนง และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่เป็นแกนนำเพื่อเป็นที่ปรึกษาและเป็นวิทยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับความต้องการด้านโครงสร้างและการบริหาร ร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนต้องการให้มีการกำหนดระบบข้อมูล ระบบประเมินผล มีการรายงานผลการดำเนินงานแก่ต้นสังกัด และมีการติดตามการทำงานของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 90 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องการให้ทีมงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย ทีมงานภายในโรงเรียนและทีมงานภายนอก ต้องการให้มีการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กำหนดวิธีการทำงานของทีมงานเพื่อให้สามารถทำงานได้ง่าย ส่วนด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ ร้อยละ 100 ของผู้นิเทศต้องการให้โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมทั้ง 10 องค์ประกอบ โดยใช้หลักการบูรณาการกิจกรรม ต้องการให้มีการติดตามการจัดกิจกรรมสม่ำเสมอ ตลอดจนต้องการให้คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีส่วนร่วมคิดร่วมรับรู้ทุกขั้นตอน สำหรับด้านกระบวนการดำเนินงาน ร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องการให้เปิดโอกาสให้ชุมชนเสนอความคิดเห็นและทางเลือกในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ต้องการให้มีที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ ต้องการให้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีเกณฑ์ในการวัดความสำเร็จ และการมีการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย และ

ร้อยละ93ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องการให้มีการสร้างความตระหนักกับ  
ผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้ลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการ มากกว่าการประชุมชี้แจง

(5) ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับรูปแบบ  
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์ ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็น  
องค์ประกอบ และด้านกระบวนการดำเนินงาน ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับรูปแบบโรงเรียน  
ส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<b>โครงสร้างการและบริหาร</b>				
1. มีคณะกรรมการระดับกระทรวง จังหวัด อำเภอ ตำบล โรงเรียน ในระดับโรงเรียนควรมีหน่วยงานอื่นและชุมชนมี ส่วนร่วมด้วย	15	100	-	-
2. คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพควรมีลักษณะพหุภาคี เพื่อ ขยายการพัฒนาด้านสุขภาพออกไปสู่ครอบครัวและชุมชน	15	100	-	-
3. ควรมีทีมบริหารและทีมดำเนินการ ทีมบริหารควร ประกอบด้วยผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร ส่วนทีมดำเนินการ จัดแบ่งตามงาน เช่น หัวหน้างานอาคารสถานที่ จะเป็นกรรมการ ของงานอนามัยสิ่งแวดล้อม	14	93.3	1	6.7
4. ควรมีคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านสุขภาพใน โรงเรียน ประกอบด้วย ตัวแทนภาคประชาชนและภาครัฐทุกระดับ 10-15 คน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นเลขา ประธานควรมาจาก ภาคประชาชน กรรมการชุดนี้มีหน้าที่วิเคราะห์ปัญหา กำหนด นโยบาย และวางแผนแสวงหาทรัพยากร กำหนดกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหา ประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	15	100	-	-
5. จัดตั้งกรรมการตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยให้คณะกรรมการ ทุกคนได้รับบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีแผนปฏิบัติการให้ครบ ทุกอย่างตามกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	15	100	-	-

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ลักษณะการทำงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรมีฝ่ายใดบ้างที่ควรเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการทำงาน				
1. โรงเรียนเป็นแกนนำโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	14	93.3	1	6.7
2. บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน และผู้นำท้องถิ่น	14	93.3	1	6.7
3. โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในชุมชน	14	93.3	1	6.7
4. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	15	100	-	-
ใคร/ฝ่ายใดควรเป็นแกนนำในการสร้างให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการเป็นหุ้นส่วน				
1. โรงเรียน	13	86.7	2	13.3
2. องค์การบริหารส่วนตำบล	12	80	3	20
3. ผู้อำนวยการโรงเรียน	10	66.7	5	33.3
4. ฝ่ายสาธารณสุข	12	80	3	20
5. ครูใหญ่/ผู้อำนวยการและครูในโรงเรียน	9	60	6	40
6. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครู	10	66.7	5	33.3
คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนควรประกอบด้วย				
1. ทีมทำ ประกอบด้วย ครู, นักเรียน, อบต., สถานีอนามัย, ชุมชน ทีมสนับสนุน ประกอบด้วย ฝ่ายการศึกษาในระดับอำเภอ, สาธารณสุขระดับ CUP, ฝ่าย ปกครองระดับอำเภอ	13	86.7	2	13.3
2. กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ประธานกรรมการ อบต., กลุ่มแม่บ้าน, ผู้ปกครองนักเรียน, พระ, ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน, องค์กร NGO, ครู และนักเรียน	10	66.7	5	33.3
3. ผู้อำนวยการโรงเรียน, ครู, ภารโรง, นักเรียน, ผู้นำท้องถิ่น, คณะกรรมการการศึกษาที่มีอยู่	7	46.7	8	53.3
4. ครู, บุคลากรในโรงเรียน, นักเรียน, ผู้ปกครอง, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, องค์กรภาครัฐที่มีอยู่ในชุมชน, ประชาชน ที่ขอช่วยเหลือสังคม	10	66.7	5	33.3

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
5. ครู, อบต., นักเรียน, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, องค์กรท้องถิ่น	9	60	6	40
6. ผู้อำนวยการโรงเรียน, ครูในโรงเรียน, ผู้ปกครอง, นักเรียน ชุมชน, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	9	60	6	40
7. ครู, คณะกรรมการสถานศึกษา, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, แพทย์, พัฒนากร, ผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้สนใจ	7	46.7	8	53.3
8. ครู, นักเรียน, ผู้ปกครอง, ผู้นำชุมชนต่างๆ, ผู้เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐ และภาคเอกชน	11	73.3	4	26.7
9. บุคลากรในโรงเรียน, ผู้ปกครอง, ชุมชน, องค์กรท้องถิ่น, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	11	73.3	4	26.7
10. ผู้บริหารโรงเรียน, ครู, บุคลากรอื่นในโรงเรียน, นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทนท้องถิ่น, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข การให้มีสุขภาพระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และชุมชนจำเป็นหรือไม่	12	80	3	20
1. ไม่จำเป็น เพราะมีคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของ โรงเรียนอยู่แล้ว	7	46.7	8	53.3
2. ควรจัดให้มี ประกอบด้วย ผู้แทนสถานีนอนามัย, ฝ่ายการศึกษา, ฝ่ายประชาชน, ฝ่ายปกครอง, ภาคราชการ ภาคเอกชน, กลุ่ม นักเรียน ใครควรเป็นผู้ประสานงานในการ ดำเนินงานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	7	46.7	8	53.3
1. ผู้บริหารสูงสุดของฝ่ายการศึกษาระดับจังหวัด	8	53.3	7	46.7
2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	6	40	9	60
3. ครูผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน	6	40	9	60
4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้บริหาร	14	93.3	1	6.7
5. ผู้บริหารโรงเรียน	9	60	6	40
6. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	5	33.3	10	66.7
การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านต่างๆ				
1. นโยบาย				
1.1 ครอบคลุมตามสภาพปัญหาและความต้องการ	15	100	-	-

## ตารางที่ 6 (ต่อ)

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1.2 ควรเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	14	93.3	1	6.9
2. แผนงาน				
2.1 มีความชัดเจน	15	100	-	-
2.2 ก่อนวางแผนต้องมีการวิเคราะห์ปัญหา	15	100	-	-
2.3 มีแผนปฏิบัติการ	15	100	-	-
3. งบประมาณ				
3.1 ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารและการประเมินผล	15	100	-	-
3.2 งบประมาณควรได้มาจากการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง	15	100	-	-
3.3 รัฐควรให้งบประมาณสนับสนุน	13	86.7	2	13.3
4. การพัฒนาบุคลากร				
4.1 ควรมีการพัฒนาบุคลากรหลายวิธีและทำอย่างต่อเนื่อง	15	100	-	-
4.2 มีการประชุมส่งเสริมความรู้เป็นระยะๆ	15	100	-	-
4.3 มีแผนพัฒนาบุคลากรชัดเจน	15	100	-	-
4.4 พัฒนาศักยภาพและความเข้าใจของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	15	100	-	-
5. การเก็บข้อมูล				
5.1 มีข้อมูลสุขภาพของนักเรียน	15	100	-	-
5.2 มีข้อมูลเกรดเฉลี่ยของนักเรียน	11	73.3	4	26.7
5.3 มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บข้อมูล	15	100	-	-
5.4 โรงเรียนต้องดำเนินการเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจและสามารถพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่ดีได้	15	100	-	-



## ตารางที่ 6 (ต่อ)

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านต่างๆ (ต่อ)				
1. การประเมินผลสุขภาพของกลุ่มเป้าหมาย				
1.1 มีการเปรียบเทียบสุขภาพของนักเรียนระยะก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ	14	93.3	1	6.7
1.2 ครู.เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผล	15	100	-	-
1.3 จัดทำสถิติเป็นภาคเรียนหรือปีละครั้ง	14	93.3	1	6.7
1.4 จัดให้มีแบบประเมินสุขภาพของตัวเอง	15	100	-	-
1.5 พัฒนาโรงเรียนให้สามารถประเมินผลโครงการต่างๆได้	15	100	-	-
1.6 กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ของกลุ่มเป้าหมายทั้งนี้ผู้ประเมินได้แก่คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน	15	100	-	-
กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ				
1. การกำหนดองค์ประกอบควรขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา โดยโรงเรียนเป็นผู้กำหนดเอง	8	53.3	7	46.7
2. กำหนดให้ครบ 10 องค์ประกอบ	13	86.7	2	13.3
3. เน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับ 10 องค์ประกอบ กิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพหลักๆที่ควรจัดในโรงเรียนมีอะไรบ้าง	14	93.3	1	6.7
1.การปรับเจตคติวิถีสุขภาพในชุมชน	13	86.7	2	13.3
2.การสร้างพฤติกรรมสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
3.การรู้จักตนเองในทางสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
4.การคาดการณ์สถานการณ์อันตรายต่อสุขภาพ	13	86.7	2	13.3
5. การออกกำลังกาย	14	93.3	1	6.7
6. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย	14	93.3	1	6.7
7. บริการอนามัยโรงเรียน	14	93.3	1	6.7
8. การให้คำปรึกษา	14	93.3	1	6.7
9. ด้านโภชนาการ	14	93.3	1	6.7

## ตารางที่ 6 (ต่อ)

	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
10. จัดให้ครบ 10 องค์ประกอบ	15	100	-	-
11. การให้ความรู้ทางสุขภาพ กิจกรรม/โครงการส่งเสริมสุขภาพที่ควรจะต้องจัดร่วมกับชุมชนหรือ จัดร่วมกับหน่วยงานอื่นๆควรมีกิจกรรมในเรื่องใดบ้าง	15	100	-	-
1. เพิ่มศักยภาพของชุมชน ทำเป็นหลักสูตรคล้ายลูกเสือชาวบ้าน	11	73.3	4	26.7
2. สร้างเจตคติด้วยทักษะชีวิต	13	86.7	2	13.3
3. การพยายามเข้าใจตนเอง	10	66.7	5	33.3
4. การรักษวัฒนธรรมท้องถิ่น	13	86.7	2	13.3
5. การพิสูจน์ความจริงตามแนวพุทธ	9	60	6	40
6.การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคในกิจกรรม สำคัญต่างๆ	14	93.3	1	6.7
7. การดูแลสุขภาพตนเองและผู้สูงอายุ	14	93.3	1	6.7
8.กิจกรรมที่เป็นปัญหาชุมชน	14	93.3	1	6.7
9. โครงการเกี่ยวกับอาชีพ	12	80	3	20
10. การออกกำลังกาย	15	100	-	-
11. โครงการรณรงค์ด้านสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
12. สุขบัญญัติแห่งชาติ	15	100	-	-
13. โครงการด้านโภชนาการ	15	100	-	-
14. การป้องกันโรคต่างๆ	14	93.3	1	6.7
15. ความรู้เรื่องสารเสพติด	14	93.3	1	6.7
16. สร้างนิสัยการกำจัดขยะมูลฝอย	15	100	-	-
17. จัดครบ 10 องค์ประกอบ กิจกรรม/โครงการส่งเสริมสุขภาพที่ควรจัดในชุมชนควรมีกิจกรรม อะไรบ้าง	13	86.7	2	13.3
1. การอบรมให้ศึกษาตนเอง, รู้จักตนเอง	12	80	3	20
2. การเฝ้าระวังสุขภาพตนเอง	14	93.3	1	6.7
3. การวิเคราะห์สุขภาพตนเอง	13	86.7	2	13.3
4. การแก้ไขสุขภาพตนเอง	14	93.3	1	6.7
5. เสี่ยงตามสาย	14	93.3	1	6.7

## ตารางที่ 6 (ต่อ)

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
6. จัดอบรมความรู้เรื่องสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
7. จัดบอร์ดประชาสัมพันธ์	13	86.7	2	13.3
8. จัดกิจกรรมวันสำคัญ	14	93.3	1	6.7
9. การออกกำลังกาย	15	100	-	-
10. การปฏิบัติตามสุขบัญญัติ	15	100	-	-
11. ด้านโภชนาการ	15	100	-	-
12. สอนอาชีพให้นักเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	13	86.7	2	13.3
13. โครงการอาหารปลอดภัย	14	93.3	1	6.7
<b>กระบวนการดำเนินงาน</b>				
วิธีการ/ขั้นตอนที่โรงเรียนควรจะใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน				
1. ใช้วิธีการเปิดใจ	11	73.3	4	26.7
2. พัฒนาศักยภาพ	14	93.3	1	6.7
3. ประชาสัมพันธ์แนวคิด สร้างพันธมิตร หาเครือข่าย สร้างศรัทธา	13	86.7	2	13.3
4. สสำรวจความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
5. ระดมวิสัยทัศน์ของครู นักเรียน ผู้ปกครอง	15	100	-	-
6. ควรค้นหาปัญหาโดยทีมสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
7. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจหลายๆครั้ง	14	93.3	1	6.7
8. ควรสร้างศรัทธากับชุมชน	15	100	-	-
9. ควรใช้วิธีต่อไปนี้				
9.1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพเพื่อสร้างกระแสความต้องการการปรับปรุง	15	100	-	-
9.2 ประกาศรับสมัครผู้ร่วมงานและระดมความร่วมมือ	11	73.3	4	26.7
9.3 ระดมความคิดเห็นด้วยวิธีต่างๆ	15	100	-	-
9.4 จัดเวทีประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน	15	100	-	-
9.5 สรุปลงานและประชาสัมพันธ์ให้ครูทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบ	15	100	-	-
ความก้าวหน้าและให้เสนอแนวทางการพัฒนาต่อไป				

## ตารางที่ 6 (ต่อ)

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
10. ผู้บริหารเป็นผู้กระตุ้นบุคลากรในโรงเรียนให้เข้าใจแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและเห็นความสำคัญในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและติดตามผลเป็นระยะๆ	15	100	-	-
11. จัดตั้งคณะกรรมการภายในโรงเรียนโดยแต่งตั้งครูตามสายชั้นให้รับผิดชอบกิจกรรมสุขภาพ	14	93.3	1	6.7
12. หาแนวร่วมจากครูและนักเรียน วิธีการขั้นตอนที่โรงเรียนควรจะใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานสาธารณสุขหรือหน่วยงานอื่น	14	93.3	1	6.7
1. โรงเรียนศึกษาวิถีชุมชนหรือพลวัตชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนก่อน	12	80	3	20
2. ลดอัตราความเป็นข้าราชการลง	14	93.3	1	6.7
3. เพิ่มความเข้มแข็งของชุมชน	15	100	-	-
4. ทำตนให้เป็นที่รู้จักของหน่วยงานอื่น	14	93.3	1	6.7
5. เชิญประชุมในวาระสำคัญและเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ	14	93.3	1	6.7
6. ชี้แนะให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจในการดำเนินงานของโรงเรียน	14	93.3	1	6.7
7. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	15	100	-	-
8. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่โรงเรียนจัด	14	93.3	1	6.7
9. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้อง	15	100	-	-
10. สรรหาผู้นำทางสังคมที่จะร่วมพัฒนาเป็นแกนนำ	15	100	-	-
11. สอบถามความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆโดยใช้แบบสอบถาม	13	86.7	2	13.3
12. ประชุมระดมความคิดเห็น , พบปะ , เยี่ยมชมเป็นประจำ สม่ำเสมอ	15	100	-	-
13. จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	14	93.3	1	6.7
14. รมรงค์สร้างกระแสความเข้าใจโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่สาธารณชน	15	100	-	-

จากตารางที่ 6 ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับรูปแบบที่พึงประสงค์ด้านโครงสร้างและการบริหารพบว่า ร้อยละ 100 ประสงค์ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพระดับ กระทรวง จังหวัด อำเภอ ตำบล และโรงเรียน ในระดับโรงเรียนมีหน่วยงานอื่นและชุมชนมีส่วนร่วมด้วยคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรมีลักษณะพหุภาคีและมีคณะกรรมการจำนวน 10-15 คนคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชนและภาครัฐทุกระดับมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นเลขาประธานควรมาจากภาคประชาชนคณะกรรมการทุกคนควรมีบทบาทหน้าที่ของตนเอง ร้อยละ 93.3 ของ ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประสงค์ให้โรงเรียนเป็นแกนนำโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโรงเรียนมีทีมบริหารและทีมดำเนินการโดยทีมบริหารควรประกอบด้วยผู้บริหารและผู้ช่วย ทีมดำเนินการจัดแบ่งตามงาน ร้อยละ 86.7 ประสงค์ให้คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมีทีมดำเนินการประกอบด้วย ครู นักเรียน สมาชิก อบต. สถานีอนามัย และชุมชน ทีมสนับสนุน ประกอบด้วย ฝ่ายการศึกษาระดับอำเภอ ฝ่ายสาธารณสุขระดับ CUP (เครือข่ายสถานบริการสาธารณสุขระดับต้น) ด้านลักษณะการทำงานร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประสงค์ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม สำหรับผู้ประสานงานการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 93.3 ประสงค์ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ประสานงาน สำหรับด้านการดำเนินการด้านต่าง ๆ ร้อยละ 100 ประสงค์ดังนี้ ในด้านนโยบายให้มีความครอบคลุมตามสภาพปัญหา และความต้องการมีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารและการประเมินผล งบประมาณควรมาจากการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ และรัฐควรให้งบประมาณสนับสนุนด้านการพัฒนาบุคลากรประสงค์ให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ และมีแผนพัฒนาบุคลากรชัดเจน มีการพัฒนาศักยภาพและความเข้าใจของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการเก็บข้อมูลสุขภาพของนักเรียน มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล มีการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจและสามารถพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่ดีด้านการประเมินผลประสงค์ให้มีการประเมินสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายพัฒนาการประเมินผลโครงการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ของกลุ่มเป้าหมายโดยมีคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน สำหรับความประสงค์ในด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประสงค์ให้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ครบ 10 องค์ประกอบ กิจกรรมที่ควรจัดร่วมกับชุมชน/หน่วยงานอื่น ร้อยละ 100 ประสงค์ให้จัดในเรื่องการออกกำลังกาย เรื่องสุขบัญญัติแห่งชาติ เรื่องโภชนาการ และเรื่องการทำจัดขยะมูลฝอย

กิจกรรมที่ควรจัดในชุมชน ประสงค์ให้จัดในเรื่อง การออกกำลังกาย สุขบัญญัติ และโภชนาการ ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผู้นิเทศ ร้อยละ 100 ประสงค์ให้โรงเรียนใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน คือ ระดมวิสัยทัศน์ของครู นักเรียน ผู้ปกครอง การสร้างศรัทธากับชุมชน วิธีการที่ประสงค์ให้ใช้ คือ การให้ข้อมูลเพื่อสร้างกระแสความต้องการเรื่องสุขภาพ การระดมความคิดเห็นด้วยวิธีต่าง ๆ การจัดให้มีเวทีประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน ตลอดจนการให้ผู้บริหารเป็นผู้กระตุ้นบุคลากรในโรงเรียนให้เข้าใจแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สำหรับวิธีการที่ใช้ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ประสงค์ให้มีการเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องให้มีการประชุมพบปะสม่ำเสมอ และมีการสรรหาผู้นำทางสังคมร่วมเป็นแกนนำในการพัฒนาให้มีการรณรงค์สร้างความเข้าใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่สาธารณชน

1.2.2 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 13 แห่ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ลักษณะทางชีวสังคมของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประสบการณ์ในด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ลักษณะทางชีวสังคมของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

คุณลักษณะประชากร	ความถี่	ร้อยละ
<b>เพศ</b>		
หญิง	140	70.7
ชาย	58	29.3
<b>อายุ</b>		
ต่ำกว่า 20 ปี	14	7.1
20-29 ปี	9	4.6
30-39 ปี	39	19.7
40-49 ปี	108	54.5
มากกว่า 50 ปี	28	14.1
<b>ระดับการศึกษา</b>		
ประถม	10	5.1
มัธยม	19	9.6
อนุปริญญา	15	7.5
ปริญญาตรี	127	64.1
ปริญญาโท	12	6.1
กำลังศึกษา	14	7.1
อื่น ๆ (ประกาศนียบัตรผดุงครรภ์อนามัย )	1	5
<b>สถานภาพในคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>		
ผู้บริหาร	12	6.1
ครู	97	49.0
นักเรียน	14	7.1
ครูอนามัย	16	8.1
ตัวแทนผู้ประกอบการ	22	11.1
ผู้นำชุมชน	11	5.5
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	10	5.1
ตัวแทนองค์กรชุมชน	13	6.5
อื่น ๆ	3	1.5

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คุณลักษณะประชากร	ความถี่	ร้อยละ
<b>ประสบการณ์ในด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>		
เป็นคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมาก่อน	151	57.0
เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	36	13.6
เป็นที่ปรึกษาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	36	13.6
ไม่มีประสบการณ์เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	23	8.7
ประสบการณ์อื่น ๆ	19	7.1
<b>แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>		
เข้าร่วมรับฟังความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	103	26.2
รับฟังคำชี้แจง	94	23.9
เคยรับคำแนะนำ	73	18.6
สนใจศึกษาด้วยตนเอง	87	22.1
จากการศึกษาหลักสูตรสถาบันการศึกษา	9	2.4
จากการเข้ารับการอบรม	19	4.8
แหล่งความรู้อื่น ๆ	8	2.0
<b>ระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</b>		
เมื่อ 3 เดือนที่แล้ว	71	35.9
เมื่อ 6 เดือนที่แล้ว	32	16.2
เมื่อปีที่แล้ว	67	33.8
เมื่อ 2 ปีที่แล้ว	21	10.6
อื่น ๆ { .นานๆครั้ง, .ไม่มีความรู้ (5), จากสื่อ }	7	3.5

จากตารางที่ 7 พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.7 เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 54.5) การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 64.1) ระดับปริญญาโท ร้อยละ (6.1) ระดับประถมศึกษา น้อยที่สุด (ร้อยละ 5.1) ด้านตำแหน่งของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นครูมากที่สุด(ร้อยละ49) ด้านประสบการณ์เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีประสบการณ์การเป็นคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมากที่สุด (ร้อยละ 57) และมีผู้ที่ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีร้อยละ 8.7 สำหรับแหล่งความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มาจาก การเข้าร่วมรับฟังความรู้มากที่สุด (ร้อยละ 26.2) รองลงมาคือ การรับฟังการ



ชี้แจง (ร้อยละ 23.9) ระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับฟังความรู้ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 35.9 รับฟังเมื่อ 3 เดือนที่แล้ว รองลงมาคือ ร้อยละ 30.8 รับฟังความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเมื่อปีที่แล้ว

สำหรับการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท กำลังศึกษา และการศึกษาอื่นๆ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ระดับการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ปริญญาตรี		ปริญญาโท		กำลังศึกษา		การศึกษาอื่นๆ	
สาขา	จำนวน (ร้อยละ)	สาขา	จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	จำนวน (ร้อยละ)
บริหารการศึกษา	11	จิตวิทยา	1	ป.5	2	ประกาศ	1
	(8.7)	แนะแนว	(8.3)		(14.3)	นิยัติน	(100)
ครุศาสตร์ สาขา	68	การศึกษา	3	ป.6	7	ผดุงครรภ์	
ต่างๆ	(53.5)		(25.0)		(50.0)	อนามัย	
เกษตรศาสตร์	2	การ	1	ม.3	5		
	(1.6)	ประถม	(8.3)		(35.7)		
คหกรรมศาสตร์	5	ศึกษา					
	(3.9)						
วิทยาศาสตร์	8	นิเทศ	1				
	(6.3)	การศึกษา	(8.3)				
นาฏศิลป์	3	และ					
	(2.4)	พัฒนา					
สังคมศาสตร์	5	หลักสูตร					
	(3.9)						
สาธารณสุขศาสตร์	2	บริหาร	5				
	(1.6)	การ	(41.7)				
ศึกษาศาสตร์	12	ศึกษา					
	(7.9)						

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปริญญาตรี		ปริญญาโท		กำลังศึกษา		การศึกษาอื่นๆ	
สาขา	จำนวน (ร้อยละ)	สาขา	จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	จำนวน (ร้อยละ)
สุขศึกษา	4 (3.1)	วิทยาศาสตร์	1 (8.3)				
การพัฒนาชุมชน	2 (1.6)						
เทคโนโลยีทางการศึกษา	1 (0.8)						
ไม่ระบุสาขา	6 (4.7)						
รวม	127		12		14		1

จากตารางที่ 8 พบว่าการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์มากที่สุด ( ร้อยละ 53.5 ) สำหรับการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษามากที่สุด ( ร้อยละ 31.4 ) นักเรียนที่กำลังศึกษาส่วนใหญ่อยู่ชั้น ป. 6 ( ร้อยละ 50 ) คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่จบการศึกษาสาขาอื่น คือ การศึกษาระดับประกาศนียบัตรระดับอุดมศึกษามีจำนวน 1 คน

สถานภาพในคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ที่เป็นตัวแทนนักเรียน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้แทนองค์กรชุมชน และสถานภาพอื่นๆ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 : สถานภาพในคณะกรรมการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ตัวแทนนักเรียนชั้น	จำนวน (ร้อยละ)	ผู้นำชุมชน	จำนวน (ร้อยละ)	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	จำนวน (ร้อยละ)	ผู้แทนองค์กรชุมชน	จำนวน (ร้อยละ)	อื่น ๆ (ร้อยละ)	จำนวน
ม.3	5 (35.7)	เจ้าอาวาส	3 (27.3)	จนท. บริหาร สธ	2 (20.0)	สมาชิก อบต.	6 (46.2)	ผู้ช่วย ผอ.	1 (33.3)
ป.6	7 (50.0)	ผู้ใหญ่บ้าน	4 (36.4)					ประธาน กรรมการ	1 (33.3)
ป.5	2 (14.3)			นักวิชาการ	2 (20.0)	ประธาน อบต.	2 (15.4)	โรงเรียน	
		ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2 (18.2)	จนท. พยาบาล	1 (10.0)				
				จนท. สธ.	5 (50.0)	เทศมนตรี	1 (7.7)	หัวหน้า กลุ่มโรค	1 (33.3)
		อสม	2 (18.2)			กลุ่มแม่บ้าน	1 (7.7)	เหา	
						กรรมการหมู่บ้าน	3 (23.1)		
รวม	14		11		10		13		3

จากตารางที่ 9 พบว่า ตัวแทนนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับ ป.6 มากที่สุด (ร้อยละ 50) ในส่วนผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 36.4) ในส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 50) และในส่วนผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด (ร้อยละ 46.2)

ประสบการณ์เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในด้านระยะเวลาที่เป็นคณะกรรมการ การเป็นวิทยากร การเป็นที่ปรึกษา และประสบการณ์อื่นๆ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 : ประสบการณ์เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ระยะเวลาที่เป็น คณะกรรมการ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	จำนวน (คน) (%)	เป็นวิทยากร ให้ความรู้ เรื่อง	จำนวน (คน) (%)	เป็นที่ ปรึกษา แก่	จำนวน (คน) (%)	ประสบ การณ์ อื่น ๆ	จำนวน (คน) (%)
6 ปี	1(0.7)	การดำเนินงานโรงเรียน	8(22.2)	โรงเรียน	31(86.1)	สอน พลศึกษา	1(5.3)
5 ปี	17(11.3)	ส่งเสริมสุขภาพ		สำนักงานการ	2(5.6)	ดูแลสุขภาพบุตร	1(5.3)
4 ปี	61(40.4)			ประถมศึกษ		ครูสอนว่ายน้ำ	1(5.3)
3 ปี	20(13.2)	การปรับปรุงสภาพแวดล้อม	4(11.1)	จังหวัด		เข้ารับการอบรม	4(21.1)
2 ปี	35(23.2)	ล้อมใน		ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ	3(6.3)	รับความรู้จากสื่อ	1(5.3)
1 ปี	17(11.3)	สถานศึกษา		เขต		ร่วมประชุม	5(26.3)

## ตารางที่ 10 (ต่อ)

ระยะเวลาที่เป็น คณะกรรมการ โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	เป็นวิทยากร ให้ความรู้ เรื่อง	เป็นที่ ปรึกษา แก่	ประสบ การณ์ อื่น ๆ
จำนวน (คน) (%)	จำนวน (คน) (%)	จำนวน (คน) (%)	จำนวน (คน) (%)
	บทบาท นักเรียน ในการดำเนิน งาน รร. ส่งเสริม สุขภาพ	2(5.6)	จากการ ปฏิบัติ งานโรงเรียน เคยได้ยืมมา
	บทบาทผู้นำ ชุมชน	1(2.8)	ประธาน เครือข่าย โรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพ
	การขยาย เครือข่าย ข่าย รร.	3(8.3)	
	ยาเสพติด สุขภาพ นักเรียน	2(5.6) 1(2.8)	
	โรคเอดส์	1(2.8)	
	สิ่งแวดล้อม	1(2.8)	
	โรคฟัน	1(2.8)	
	โรคเหา	1(2.8)	
	การออกกำลัง	4(11.1)	
	โครงการ 5ส.	1(2.8)	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ระยะเวลาที่เป็น คณะกรรมการ โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	จำนวน (คน) (%)	เป็นวิทยากร		เป็นที่ ปรึกษา		ประสบ การณ์ อื่น ๆ	
		ให้ความรู้ เรื่อง	จำนวน (คน) (%)	จำนวน (คน) (%)	จำนวน (คน) (%)		
		อาสาสมัคร	2(5.6)				
		สาธารณสุข นร.					
		เพศศึกษา	1(2.8)				
		ผู้นำนักเรียน	1(2.8)				
		กิจกรรมการ เรียนการสอน	2(5.6)				
		กับการ ส่งเสริม สุขภาพ					
รวม	151		36		36		19

จากตารางที่ 10 พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นคณะกรรมการ 4 ปี (ร้อยละ 40.4) ด้านการเป็นวิทยากรเป็นวิทยากรเรื่องการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้แก่โรงเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 21.2) ส่วนประสบการณ์ด้านอื่น ๆ พบว่าส่วนใหญ่ได้รับประสบการณ์เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจากการได้ร่วมประชุม (ร้อยละ 26.3 )

แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 : แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของ คณะกรรมการโรงเรียน  
ส่งเสริมสุขภาพ

แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ												
เข้าร่วมรับฟังความรู้จาก....เมื่อ	จำนวน ( คน ) (%)		เคยรับฟังคำชี้แจงจาก		จำนวน ( คน ) (%)		เคยรับฟังคำแนะนำจาก		จำนวน ( คน ) (%)		จากการศึกษาหลักสูตรระดับ...	
	จำนวน ( คน ) (%)	เคยรับฟังคำชี้แจงจาก	จำนวน ( คน ) (%)	เคยรับฟังคำแนะนำจาก	จำนวน ( คน ) (%)	จากการศึกษาหลักสูตรระดับ...	จำนวน ( คน ) (%)	จากการเข้ารับการอบรมหลักสูตร	จำนวน ( คน ) (%)	แหล่งที่มาของความรู้อื่น ๆ	จำนวน ( คน ) (%)	
กรม	28	หัว	10	ศูนย์ส่งเสริม	15	ระดับ	2	ผู้นำ	4	ประ	2	
อนา	(27	หน้า	(10	สุขภาพ	(20.5	ชั้น	(22	นักเรียน	(21	ชุม/	(25	
มัย	2)	สถานี	6)			ประถมศึกษา	2)		1)	อบรม	0)	
2541-		อนา				กษา						
2546		มัย										
		เจ้า	41	เจ้าหน้าที่	36	ระดับ	6	โครง	8	ไม่มี	4	
		หน้าที่	(43	หน่วยงานสา	(49.3	ปริญญา	66	การ โรง	(42	แหล่ง	(50	
		สาขา	6)	ธารณ-สุขทุก		ตรี	7)	เรียน	1)	ความรู้	0)	
		รณสุข		ระดับ				ส่งเสริม				
								สุขภาพ				





ตารางที่ 11 (ต่อ)

แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ			
เข้าร่วมรับฟังความรู้จาก...เมื่อ	จำนวน ( คน ) (%)	เคยรับฟังคำชี้แจงจาก	จำนวน ( คน ) (%)
		เคยรับฟังคำแนะนำจาก	จำนวน ( คน ) (%)
		จากการศึกษาตามหลักสูตรระดับ...	จำนวน ( คน ) (%)
		จากการเข้ารับการอบรมหลักสูตร	จำนวน ( คน ) (%)
		แหล่งที่มาของความรู้อื่น ๆ	จำนวน ( คน ) (%)
หน่วย	7	ครู	5
งาน	(6.8)	อานา	(5.3)
สา		มัย	
ธารณ-			
สุข			
2542-		หัว	12
2546		หน้า	(12.8)
		ศูนย์	
		ส่งเสริม	
		สุขภาพ	
สำนัก	14	เจ้า	1
งานสา	(13.6)	หน้า	(1.1)
ธารณสุข		ที่โรง	
จัง		พยาบาล	
หวัด		บาล	
2542-		ผู้	1
2544		ช่วย	(1.1)
		ผู้อำนวยการ	

ตารางที่ 11 (ต่อ)

แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ							
เข้าร่วมรับฟังความรู้จาก...เมื่อ	จำนวน ( คน ) (%)	เคยรับฟังคำชี้แจงจาก	จำนวน ( คน ) (%)	เคยรับฟังคำแนะนำจาก	จำนวน ( คน ) (%)	จากการศึกษาตามหลักสูตรระดับ...	จำนวน ( คน ) (%)
						จากการเข้ารับการอบรมหลักสูตร	จำนวน ( คน ) (%)
						แหล่งที่มาของความรู้อื่น ๆ	จำนวน ( คน ) (%)
เครือข่าย	2						
ขยาย	(1.9)						
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ							
2544							
โรงเรียน	25						
2541-	(24.3)						
2545							
รวม	103	94	73	9	19	8	

จากตารางที่ 11 พบว่า แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในด้านการเข้าร่วมรับฟังความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ รับฟังจากกรมอนามัย ในช่วงปี 2541 - 2546 มากที่สุด (ร้อยละ 27.2) ด้านการเคยรับฟังและการได้รับคำแนะนำ รับฟัง (ร้อยละ 43.6) และได้รับคำแนะนำความรู้ (ร้อยละ 49.3) จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด สำหรับการศึกษิตตามหลักสูตรคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่ เคยได้รับความรู้จากการศึกษิตตามหลักสูตรมากที่สุด (ร้อยละ 66.7) ตลอดจนได้รับการอบรม ในหลักสูตรโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 42.1) อย่างไรก็ตามในด้านแหล่งที่มาของความรู้อื่นๆ พบว่ามีส่วนหนึ่งตอบว่าไม่มีแหล่งความรู้ (ร้อยละ 50)

(2) ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหารของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหา  
ด้านโครงสร้างและการบริหาร

โครงสร้างและการบริหาร	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา	
			$\bar{x}$	S.D.
1. กำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแผนภูมิ โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน	194 (98.0)	4 (2.0)	1.68	0.31
2. กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพเป็นลายลักษณ์อักษร	195 (98.5)	3 (1.5)	1.58	0.32
3. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดลำดับความสำคัญเรื่อง สุขภาพเป็นลำดับต้นๆ ที่จะต้องดำเนินงาน	195 (98.5)	3 (1.5)	1.55	0.32
4. กำหนดนโยบายการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน	190 (96.0)	8 (4.0)	1.60	0.32

## ตารางที่ 12 (ต่อ)

โครงสร้างและการบริหาร	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับปัญหา	
			— x	S.D.
5. แต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	196 (99.0)	2 (1.0)	1.56	0.32
6. แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	194 (98.0)	4 (2.0)	1.46	0.33
7. คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข และ ผู้แทนองค์กรในชุมชน	197 (99.5)	1 (.5)	1.47	0.33
8. แต่งตั้งผู้ประสานงานด้านสุขภาพของโรงเรียนกับ หน่วยงานอื่น	193 (97.5)	5 (2.5)	1.71	0.30
9. จัดงบประมาณสำหรับงานส่งเสริมสุขภาพ	184 (92.0)	14 (7.1)	2.06	0.27
10. จัดโครงการฝึกอบรมครูที่รับผิดชอบด้านสุขภาพ หรือส่งไปเข้ารับการอบรม	192 (97.0)	6 (3.0)	1.70	0.31
11. จัดทำแผนงานและ/หรือโครงการด้านการส่งเสริม สุขภาพ	194 (98.0)	4 (2.0)	1.53	0.32
12. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานโครงการด้านการ ส่งเสริมสุขภาพต่างๆ	192 (97.0)	6 (3.0)	1.60	0.32
13. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของ นักเรียน	197 (99.5)	1 (.5)	1.64	0.31
14. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของครูและบุคลากรใน โรงเรียน	187 (94.4)	11 (5.6)	1.67	0.31
15. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของ ผู้ปกครองนักเรียน	91 (46.0)	107 (54.0)	2.71	0.23

ตารางที่ 12 (ต่อ)

โครงสร้างและการบริหาร	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับปัญหา	
			— x	S.D.
16. กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนงานและ/ หรือโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพ	194 (98.0)	4 (2.0)	1.76	0.30
17. ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานและ/หรือ โครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพ	189 (95.5)	9 (4.5)	1.81	0.29
18. แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานเรื่องต่างๆ ตามแผนงานโครงการที่โรงเรียนกำหนด	193 (97.5)	5 (2.5)	1.70	0.31
19. บันทึกและรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	194 (98.0)	4 (2.0)	1.73	0.30
20. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	192 (97.0)	6 (3.0)	1.67	0.31
ค่าเฉลี่ยรวมปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหาร			1.71	0.31

จากตารางที่ 12 พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 90 ขึ้นไป เห็นว่า โรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านโครงสร้างและการบริหารงานดังต่อไปนี้ มีการกำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไว้ในโครงสร้างการบริหาร มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้บริหารให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพเป็นลำดับต้น ๆ มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีคณะกรรมการที่ปรึกษาการดำเนินงาน คณะกรรมการที่แต่งตั้งประกอบด้วยครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้แทนองค์กรชุมชน มีการตั้งผู้ประสานงาน จัดงบประมาณ มีการส่งครูเข้ารับการอบรม มีการจัดทำแผนงาน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการกำกับติดตามการดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงาน แต่งตั้ง

ผู้ดำเนินงาน ตลอดจนมีการบันทึกรายงานและมีการประชาสัมพันธ์ การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครอง คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ รัยละ 54 เห็นว่าไม่มีการดำเนินการสำหรับปัญหาการดำเนินการด้านโครงสร้างและการบริหาร คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่าโดยภาพรวมไม่มีปัญหา (  $\bar{X} = 1.71$  , S.D. = 0.31) ประเด็นที่มีปัญหาเล็กน้อย คือ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 1.81$  , S.D. = 0.29 ) และประเด็นที่มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครองนักเรียน (  $\bar{X} = 2.71$  , S.D. = 0.23)

(3) ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหาด้านกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานของโรงเรียนมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหาด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน

กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน	มีการ	ไม่มีการ	ระดับปัญหา	
	ดำเนินการ ความถี่ (ร้อยละ)	ดำเนินการ ความถี่ (ร้อยละ)	$\bar{x}$	S.D.
<b>กิจกรรม/โครงการที่จัดในโรงเรียน</b>				
1. กิจกรรม/โครงการสำหรับนักเรียน				
1.1 การตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไปโดยบุคลากร สาธารณสุข	198 (100)	0 (0)	1.56	0.32
1.2 การตรวจสุขภาพฟันโดยบุคลากรสาธารณสุข	195 (98.5)	3 (1.5)	1.70	0.31
1.3 การได้รับวัคซีนเพื่อเฝ้าระวังภาวะสุขภาพโดย บุคลากรสาธารณสุข	195 (98.5)	3 (1.5)	1.49	0.33

## ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน	มีการ	ไม่มีการ	ระดับปัญหา	
	ดำเนิน การ ความดี (ร้อยละ)	ดำเนิน การ ความดี (ร้อยละ)	— x	S.D.
1.4 การจัดบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น	198 (100)	0 (0)	1.47	0.33
1.5 การจัดบริการอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ	198 (100)	0 (0)	1.53	0.32
1.6 การส่งเสริมสุขภาพจิต	188 (94.9)	10 (5.1)	1.84	0.29
1.7 การออกกำลังกาย	196 (99.0)	2 (1.0)	1.51	0.33
1.8 การแข่งขันกีฬานักเรียน	198 (100)	0 (0)	1.45	0.33
1.9 การให้สุขศึกษานอกเหนือจากที่เรียนในหลักสูตร	193 (97.5)	5 (2.5)	1.64	0.31
1.10 การพัฒนาทักษะชีวิต	193 (97.5)	5 (2.5)	1.60	0.32
1.11 การอบรมผู้นำนักเรียนด้านสุขภาพ	195 (98.3)	3 (1.5)	1.54	0.32
1.12 การพัฒนาคุณธรรม - จริยธรรม	194 (98.0)	4 (2.0)	1.56	0.32
1.13 การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ	195 (98.3)	3 (1.5)	1.62	0.31
1.14 การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ	194 (98.0)	4 (2.0)	1.65	0.31
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการที่จัดในโรงเรียน			1.58	0.32

ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน	มีการดำเนินการ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการดำเนินการ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับปัญหา	
			— x	S.D.
<b>2. กิจกรรม/โครงการสำหรับครูและบุคลากรในโรงเรียน</b>				
2.1 การตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไปประจำปี	180 (90.9)	18 (9.1)	1.65	0.31
2.2 การพัฒนาส่งเสริมสุขภาพร่างกาย	193 (97.5)	5 (2.5)	1.73	0.30
2.3 การพัฒนาส่งเสริมสุขภาพจิต	188 (94.9)	10 (5.1)	1.84	0.29
2.4 การปรับปรุง/พัฒนาการจัดการเรียนการสอน วิชาสุขภาพในโรงเรียน	177 (89.4)	21 (10.6)	1.80	0.29
2.5 การให้ความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	196 (99.0)	2 (1.0)	1.64	0.31
2.6 การสนับสนุนให้มีการออกกำลังกาย	193 (97.5)	5 (2.5)	1.63	0.31
2.7 การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างครูและบุคลากร	173 (87.4)	25 (12.6)	1.57	0.32
2.8 การให้ความรู้ทางสุขภาพเรื่องโรคที่เกิดจาก พฤติกรรม	175 (88.4)	23 (11.6)	1.82	0.29
2.9 การพัฒนาคุณธรรม – จริยธรรมของครู	194 (98.0)	4 (2.0)	1.58	0.32
2.10 การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ	188 (94.9)	10 (5.1)	1.76	0.30
2.11 การพัฒนาทักษะชีวิต	192 (97.0)	6 (3.0)	1.67	0.31
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการสำหรับครูและบุคลากรในโรงเรียน			1.70	0.31



## ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบในการ ดำเนินงาน	มีการ	ไม่มีการ	ระดับปัญหา	
	ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	— x	S.D.
<b>3. กิจกรรม/โครงการสำหรับผู้ปกครองและ สมาชิกในชุมชน</b>				
3.1 การให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกวัยรุ่น	131 (66.2)	67 (33.8)	2.4 i	0.24
3.2 การให้ความรู้เรื่องพฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหา สุขภาพ	157 (79.3)	41 (20.7)	2.08	0.24
3.3 การให้ความรู้เรื่องพิษจากการใช้สารเคมีใน การเกษตร	166 (83.8)	32 (16.2)	2.09	0.27
3.4 การให้การช่วยเหลือผู้ปกครอง/ครอบครัว นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ	168 (83.8)	30 (15.2)	1.92	0.28
3.5 การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวเรื่องปัญหาการ เรียนของนักเรียน	184 (92.9)	14 (7.1)	1.73	0.30
3.6 การให้ความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	186 (93.9)	12 (6.1)	1.66	0.31
3.7 การให้ความรู้แก่ผู้ขายอาหารในโรงเรียนเรื่อง อาหารที่มีประโยชน์ และปลอดภัย	185 (93.4)	13 (6.6)	1.66	0.31
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการสำหรับผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน			1.94	0.28

ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบในการ ดำเนินงาน	มีการ	ไม่มีการ	ระดับปัญหา	
	ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	— x	S.D.
4. โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการ เรียนรู้	198 (100)	0 (0)	1.66	0.31
5 โครงการพัฒนางานอนามัยโรงเรียน	198 (100)	0 (0)	1.75	0.34
<b>กิจกรรม/โครงการที่จัดในชุมชน</b>				
<b>1. กิจกรรม/โครงการที่โรงเรียนเป็นผู้จัด</b>				
1.1 กีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	184 (92.9)	14 (7.1)	1.87	0.29
1.2 การพัฒนาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน	189 (95.5)	9 (4.5)	1.86	0.29
1.3 เวทีชาวบ้านเรื่องสุขภาพ	98 (49.5)	100 (50.5)	2.56	0.23
1.4 การฟื้นฟูการแพทย์แผนไทย	117 (59.1)	81 (40.9)	2.54	0.24
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการที่โรงเรียนเป็นผู้จัด			2.21	0.24

ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบในการ ดำเนินงาน	มีการ	ไม่มีการ	ระดับปัญหา	
	ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	$\bar{x}$	S.D.
<b>2. กิจกรรม/โครงการที่โรงเรียนร่วมจัดกับฝ่าย สาธารณสุข ชุมชน และหน่วยงานอื่น</b>				
2.1 กีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	177 (89.4)	21 (10.6)	1.81	0.29
2.2 การพัฒนาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน	184 (92.9)	14 (7.1)	1.92	0.28
2.3 เวทีชาวบ้านเรื่องสุขภาพ	106 (53.3)	92 (46.5)	2.53	0.24
2.4 การฟื้นฟูการแพทย์แผนไทย	116 (58.6)	82 (41.4)	2.51	0.24
ค่าเฉลี่ยรวมของ กิจกรรม/โครงการที่โรงเรียนร่วมจัดกับฝ่ายสาธารณสุข ชุมชน และ หน่วยงานอื่น			2.19	0.26

จากตารางที่ 13 พบว่า ร้อยละ 100 ของ คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่า กิจกรรมที่จัดในโรงเรียนสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย การตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไปโดย บุคลากรสาธารณสุข การจัดการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การบริการอาหารกลางวันเพื่อ สุขภาพ การแข่งขันกีฬานักเรียน โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และโครงการพัฒนางานอนามัยโรงเรียน สำหรับปัญหาด้านการจัดกิจกรรม/โครงการที่จัดใน โรงเรียนในภาพรวมไม่มีปัญหา (  $\bar{X} = 1.58$  ,S.D. = 0.32 ) ยกเว้นการส่งเสริมสุขภาพจิตใน โรงเรียนมีปัญหาเล็กน้อย (  $\bar{X} = 1.84$  ,S.D. = 0.29 ) ปัญหาด้านกิจกรรม/โครงการสำหรับครู และบุคลากรในโรงเรียนในภาพรวมไม่มีปัญหา (  $\bar{X} = 1.70$  ,S.D. = 0.31 ) ยกเว้นกิจกรรมการ พัฒนาส่งเสริมสุขภาพจิต (  $\bar{X} = 1.84$  ,S.D. = 0.29 ) และกิจกรรมการให้ความรู้ทางสุขภาพ

เรื่องโรคที่เกิดจากพฤติกรรม(  $\bar{X} = 1.82$  ,S.D. = 0.29 ) มีปัญหา เล็กน้อย กิจกรรม/โครงการ สำหรับผู้ปกครองนักเรียนและสมาชิกในชุมชนในภาพรวมมีปัญหาล็กน้อย (  $\bar{X} = 1.94$  ,S.D. = 0.28) กิจกรรม/โครงการสำหรับผู้ปกครองนักเรียนและสมาชิกในชุมชนที่มีปัญหาปานกลาง คือ การให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น (  $\bar{X} = 2.41$  S.D. = 0.24 ) การให้ความรู้เรื่อง พฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ(  $\bar{X} = 2.08$  ,S.D. = 0.27 ) และการให้ความรู้เรื่องพิษจาก การใช้สารเคมีในการเกษตร (  $\bar{X} = 2.09$  ,S.D. = 0.27 ) สำหรับกิจกรรม/โครงการที่จัดในชุมชน โดยโรงเรียนเป็นผู้จัด(  $\bar{X} = 2.21$  ,S.D. = 0.26 ) และโรงเรียนจัดร่วมกับฝ่ายสาธารณสุข ชุมชน และหน่วยงานอื่น (  $\bar{X} = 2.19$  ,S.D. = 0.26 ) ในภาพรวมมีปัญหปานกลาง

(3) ความคิดเห็นคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและ ปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน

กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน	มีการ	ไม่มีการ	ระดับปัญหา	
	ดำเนิน	ดำเนิน	$\bar{X}$	S.D.
	การ	การ		
	ความดี	ความดี		
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)		
1. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	187 (94.4)	11 (5.6)	1.74	0.30
2. สร้างความเข้าใจกับสมาชิกชุมชนในเขตบริการ ของโรงเรียนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	184 (92.9)	14 (7.1)	1.82	0.29
3. สร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชนในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	188 (94.9)	10 (5.1)	1.83	0.29

## ตารางที่ 14 (ต่อ)

	มีการ ดำเนิน การ ความดี (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความดี (ร้อยละ)	ระดับปัญหา	
			X	S.D.
4. สร้างความเข้าใจในกับนักเรียนในการ ดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	191 (96.5)	7 (3.5)	1.59	0.32
5. สร้างความเข้าใจกับครูและบุคลากรในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	190 (96.0)	8 (4.0)	1.60	0.32
6. ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร ของโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในการ ดำเนินการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	191 (96.5)	7 (3.5)	1.58	0.32
7. ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของครูและ บุคลากรในการดำเนินการโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	191 (96.5)	7 (3.5)	1.59	0.32
8. จัดตั้งกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนโดย ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน	192 (97.0)	6 (3.0)	1.47	0.33
9. ศึกษาข้อมูลสุขภาพในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ	176 (88.9)	22 (11.1)	1.61	0.31
10. ศึกษาข้อมูลสุขภาพในชุมชนอย่างเป็นระบบ	154 (77.8)	44 (22.2)	1.97	0.28
คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันจัดทำแผนการ ปฏิบัติงานการส่งเสริมสุขภาพ	181 (91.4)	17 (8.6)	1.62	0.31

ตารางที่ 14 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน	มีการ	ไม่มีการ	ระดับปัญหา	
	ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	$\bar{X}$	S.D.
12 คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันการกำหนด แนวทางในการติดตามและประเมินผลงาน	183 (92.4)	15 (7.6)	1.59	0.32
13 คณะกรรมการที่ดำเนินงานตามแผน มีครู นักเรียน ผู้ปกครอง หรือตัวแทนชุมชน เข้าร่วม เป็นคณะกรรมการ	194 (98.0)	4 (2.0)	1.56	0.32
14 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการดำเนินงานเป็นไป ตามแผน	193 (97.5)	5 (2.5)	1.55	0.32
15 สร้างความร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุขในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	195 (98.5)	3 (1.5)	1.57	0.32
16 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	192 (97.0)	6 (3.0)	1.53	0.32
17 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และมีการเรียนรู้การ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแห่งอื่นๆ	187 (97.4)	11 (5.6)	1.55	0.32
18 เป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพให้แก่โรงเรียนอื่น	191 (96.5)	11 (3.5)	1.60	0.32
ค่าเฉลี่ยรวมของกระบวนการดำเนินงาน			1.63	0.31

จากตารางที่ 14 พบว่าร้อยละ 90 ขึ้นไปของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็น  
ว่ามีการดำเนินการเรื่องต่อไปนี้ การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน ผู้นำชุมชน  
นักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหารโรงเรียน

เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพร่วมกันจัดทำแผน ร่วมกันกำหนดแนวทางในการติดตาม และประเมินผลงาน มีการดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงาน มีการสร้างความร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุข มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแห่งอื่น และโรงเรียนได้เป็นที่เลี้ยงให้กับโรงเรียนอื่น สำหรับปัญหาด้าน กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า มีปัญหาเล็กน้อย 3 ประการ คือ การสร้างความเข้าใจกับสมาชิกชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนในการดำเนินงานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 1.82$  , S.D. = 0.29 ) การสร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชนในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 1.83$  , S.D. = 0.29 ) และ การศึกษาข้อมูลสุขภาพ ในชุมชนอย่างเป็นระบบ (  $\bar{X} = 1.97$  , S.D. = 0.28 )

(4) ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความ ต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านโครงสร้างและการบริหารรายละเอียด ดัง แสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นเกี่ยวกับของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับความต้องการ ด้านโครงสร้างและการบริหาร

	โครงสร้างและการบริหาร	ระดับความต้องการ	
		$\bar{X}$	S.D.
1	โรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบ คณะทำงานภายในโรงเรียน	4.60	0.34
2	ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนและใน ชุมชน	4.49	0.33

ตารางที่ 15 (ต่อ)

โครงการและการบริหาร	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.
3. โรงเรียนจัดให้มีองค์กรส่งเสริมสุขภาพของชุมชนที่มีบทบาทหลักในการส่งเสริมสุขภาพโดยที่โรงเรียนให้ความร่วมมือและสนับสนุนด้านวิชาการ	4.40	0.32
4. คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรแตกต่างหากจากการบริหารของโรงเรียน	3.33	0.23
5. โรงเรียนควรเป็นแกนนำและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.45	0.31
6. ให้องค์กรสาธารณสุขเป็นหน่วยงานที่ปรึกษาในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.72	0.35
7. คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนควรประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้		
7.1 ผู้บริหารโรงเรียน	4.84	0.37
7.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	3.28	0.23
7.3 ครูที่อาสาสมัคร	4.81	0.36
7.4 ตัวแทนนักเรียน	4.82	0.37
7.5 ครูฝ่ายโภชนาการ	4.80	0.36
7.6 ครูพลศึกษา	4.79	0.36
7.7 ครูอนามัย	4.81	0.73
7.8 ครูฝ่ายปกครอง	4.75	0.36
7.9 ผู้ปกครองนักเรียนที่อาสาสมัคร	4.75	0.36
7.10 ตัวแทนองค์กรชุมชนที่เป็นทางการ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ	4.76	0.36
7.11 ตัวแทนองค์กรชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้นำเยาวชน ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน	4.73	0.35
7.12 หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลที่โรงเรียนตั้งอยู่	4.76	0.36
7.13 นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพระดับจังหวัด	4.75	0.36
8. โรงเรียนกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่มาร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรมีการทำงานแบบเป็นหุ้นส่วน	4.42	0.32



## ตารางที่ 15 (ต่อ)

โครงสร้างและการบริหาร	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.
9. ผู้ประสานงานในการดำเนินการของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรจะเป็นใคร		
9.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน/ผู้บริหารโรงเรียน	4.57	0.34
9.2 ครูอนามัยของโรงเรียน	4.54	0.33
9.3 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับจังหวัด	4.53	0.33
9.4 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับอำเภอ	4.59	0.34
9.5 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล	4.64	0.34
9.6 เลขานุการคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.65	0.35
10. กำหนดนโยบายในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู/บุคลากร ของโรงเรียน และผู้ปกครอง/สมาชิกใน ชุมชน ไว้ในนโยบายของโรงเรียน	4.69	0.35
11. โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนครู/บุคลากรของโรงเรียน และผู้ปกครอง/สมาชิกใน ชุมชน	4.69	0.35
12. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู/บุคลากร ของโรงเรียน และผู้ปกครอง/สมาชิกในชุมชน	4.52	0.33
13. โรงเรียนมีแผนระดมทรัพยากรการเงินเพื่อดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมสุขภาพ	4.44	0.32
14. โรงเรียนจัดให้มีการอบรมครูและบุคลากรเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.52	0.33
15. โรงเรียนมีการประเมินสุขภาพของนักเรียน	4.67	0.35
16. โรงเรียนมีการประเมินสุขภาพของครูและบุคลากรในโรงเรียน	4.67	0.35
17. โรงเรียนมีการประเมินสุขภาพของผู้ปกครอง และ/หรือสมาชิกในชุมชน	4.00	0.28
ค่าเฉลี่ยรวมด้านโครงสร้างและการบริหาร	4.55	0.37

จากตารางที่ 15 พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความต้องการด้านโครงสร้างและการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (  $\bar{X} = 4.55$  , S.D. = 0.37 ) รายข้อที่

ที่มีความต้องการระดับมากที่สุด ลำดับต้นๆ ประกอบด้วย ให้นำหน่วยงานสาธารณสุขเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 4.72$  , S.D. = 0.35 ) ให้โรงเรียนกำหนดนโยบายในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู/บุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครอง/สมาชิกในชุมชนไว้ในนโยบายของโรงเรียน และมีแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู/บุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครอง/สมาชิกในชุมชน (  $\bar{X} = 4.69$  , S.D. = 0.35 ) ให้โรงเรียนมีการประเมินสุขภาพของนักเรียน และครู/บุคลากรในโรงเรียน (  $\bar{X} = 4.67$  , S.D. = 0.35 ) ให้โรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในรูปคณะกรรมการภายในโรงเรียน (  $\bar{X} = 4.60$  , S.D. = 0.34 ) และให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนและในชุมชน (  $\bar{X} = 4.49$  , S.D. = 0.33 )

(5) ความคิดเห็นของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเกี่ยวกับความต้องการด้านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานของโรงเรียน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ

กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.
1. การปรับปรุงหลักสูตรศึกษาในโรงเรียน	4.41	0.32
2. การปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสุขภาพศึกษา	4.47	0.32
3. โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของนักเรียน	4.74	0.36
4. โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของครูและบุคลากรในโรงเรียน	4.55	0.33
5. โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน	4.48	0.33
6. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร	4.82	0.37
7. โครงการรับอาสาสมัครจากผู้ปกครองเพื่อร่วมพัฒนาการเรียนการสอน	4.53	0.33
8. โครงการอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพของนักเรียนและครูในโรงเรียน	4.84	0.37
9. โครงการศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง และสมาชิกชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียน	4.54	0.33
10. โครงการอบรมผู้ปกครองนักเรียนเรื่องการรักษาสุขภาพที่อยู่ในวัยรุ่น	4.36	0.31
11. โครงการพัฒนาสุขภาพของครู	4.53	0.33

ตารางที่ 16 (ต่อ)

กิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ	ระดับความต้องการ	
	X	S.D.
12. มีระเบียบให้ครูตรวจสุขภาพประจำปี ละครึ่ง	4.60	0.34
13. โครงการกีฬาเพื่อสุขภาพของนักเรียน	4.80	0.36
14. โครงการปรับปรุงห้องพยาบาลของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานทั้งด้านสถานที่และการบริการ	4.79	0.36
15. การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแก่นักเรียน	4.77	0.36
16. การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแก่ครู	4.64	0.34
17. การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแก่ผู้ปกครองนักเรียน	4.37	0.31
18. โครงการให้ความรู้เรื่องสุขภาพนอกเหนือจากหลักสูตรแก่นักเรียน	4.59	0.34
19. โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ	4.80	0.36
20. โครงการส่งเสริมความสามารถด้านอาชีพแก่นักเรียน	4.46	0.32
21. โครงการส่งเสริมความสามารถด้านอาชีพแก่ผู้ปกครอง	4.14	0.29
22. โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน	4.57	0.34
23. โครงการให้ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยแก่นักเรียน	4.25	0.30
24. โครงการให้ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยแก่ ผู้ปกครอง	4.09	0.28
25. โครงการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน	4.71	0.35
26. โครงการโรงเรียนสีขาวเพื่อให้โรงเรียนปลอดจากสารเสพติดทุกชนิด	4.79	0.36
27. โครงการส่งเสริมสุขภาพจิตแก่นักเรียน	4.77	0.36
28. โครงการส่งเสริมสุขภาพจิตแก่ครู	4.67	0.35
29. โครงการส่งเสริมสุขภาพจิตแก่ผู้ปกครองนักเรียน	4.35	0.31
30. โครงการเฝ้าระวังสุขภาพปากและฟันของนักเรียน	4.78	0.36
31. โครงการเฝ้าระวังโรคขาดสารอาหารในนักเรียน ได้แก่ ขาดธาตุไอโอดีน ขาดธาตุเหล็ก ขาดวิตามิน A ขาดวิตามิน B เป็นต้น	4.72	0.35
32. โครงการเฝ้าระวังโรคอ้วนในนักเรียน	4.68	0.35
33. โครงการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนหญิง	4.16	0.29
34. โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว	4.69	0.35
35. โครงการเยี่ยมบ้านผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ	4.53	0.33
ค่าเฉลี่ยรวมด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ	4.57	0.34

จากตารางที่ 16 พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความต้องการทุกกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.57$ , S.D. = 0.34) กิจกรรมรายชื่อที่ต้องการมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ โครงการอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพของนักเรียนและครูในโรงเรียน ( $\bar{X} = 4.82$ , S.D. = 0.34) โครงการส่งเสริมให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ( $\bar{X} = 4.82$ , S.D. = 0.37) โครงการกีฬาเพื่อสุขภาพของนักเรียนและโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ ( $\bar{X} = 4.80$ , S.D. = 0.36)

(6) ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง ที่ 17

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการด้านกระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงาน	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.
1. จัดให้มีการชี้แจงแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและการสร้างทีมงานในโรงเรียน	4.65	0.35
2. จัดประชุมระดมสมองเพื่อกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ และแผนกลยุทธ์ในการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน	4.71	0.35
3. จัดประชุมหาอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นคณะทำงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน	4.61	0.34
4. มีการประชุมปรึกษาหารือและมอบหมายความรับผิดชอบให้คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.73	0.36
5. กำหนดกลยุทธ์หรือวิธีการเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องสุขภาพแก่นักเรียน ครู และ ผู้ปกครองนักเรียน	4.74	0.36
6. มอบความรู้เรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการเป็นหุ้นส่วนแก่คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและคณะกรรมการที่ปรึกษาสุขภาพ	4.48	0.33
7. มีการดำเนินการตามแผนงานการส่งเสริมสุขภาพแก่นักเรียน ครู และ ผู้ปกครองนักเรียนตามแผนที่วางไว้	4.62	0.34
8. มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.70	0.35
9. มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.68	0.35

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	ระดับความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.
10. มีการประชุมเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.69	0.35
11. ชักจูงชี้แจงหัวหน้าหน่วยงาน/องค์กร ที่จะเข้ามาร่วมเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาเด็กนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน	4.49	0.33
12. ทำข้อตกลงร่วมกับผู้รับผิดชอบในการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน	4.52	0.33
13. มีการอบรมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนและบุคลากรสาธารณสุขที่เป็นผู้นำในการดำเนินการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้เข้าใจแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.50	0.33
14. ตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง	4.69	0.35
15. ตั้งสภาสุขภาพของโรงเรียนและชุมชน	3.98	0.27
16. คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพทำงานร่วมกันโดยมีการประชุมปรึกษาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	4.49	0.33
17. มีการศึกษาข้อมูลชุมชนด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสมาชิกในชุมชน	4.32	0.31
18. สำรวจแหล่งทรัพยากร ด้าน คน เงิน และแหล่งที่สามารถให้การสนับสนุนในการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งในระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ	4.12	0.29
19. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลแก่กันและกันระหว่างโรงเรียนและหน่วยสาธารณสุข	4.44	0.32
20. มีการแสวงหาผู้มีประสบการณ์ที่มีความสามารถในการสร้างความร่วมมือมาให้ข้อมูลแก่โรงเรียน	4.43	0.32
21. มีการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในด้านชุมชนเข้มแข็ง	4.61	0.34
22. มีการตั้งเป้าหมายในการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและหน่วยที่ร่วมพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.49	0.33
23. คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้กำหนดตัวชี้วัดหรือเกณฑ์ที่แสดงว่าการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประสบผลสำเร็จ	4.38	0.31
24. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานสาธารณสุข	4.34	0.31

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	ระดับความต้องการ	
	X	S.D.
25. โรงเรียนสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	4.55	0.33
26. โรงเรียนหรือหน่วยงานสาธารณสุขมีการวิจัยและติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.48	0.33
27. โรงเรียนสามารถสร้างและพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.45	0.32
28. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนเพื่อให้มีหน่วยงานอื่นๆ เข้า ร่วมในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมากยิ่งขึ้น	4.59	0.34
ค่าเฉลี่ยรวมด้านกระบวนการดำเนินงาน	4.52	0.33

จากตารางที่ 17 พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความต้องการด้านกระบวนการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.52$ , S.D. = 0.33) กระบวนการดำเนินงานรายชื่อที่ต้องการมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องสุขภาพแก่นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ( $\bar{X} = 4.74$ , S.D. = 0.36) การประชุมปรึกษาหารือและมอบหมายความรับผิดชอบให้คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ( $\bar{X} = 4.73$ , S.D. = 0.36) และจัดประชุมระดมสมองเพื่อกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ( $\bar{X} = 4.71$ , S.D. = 0.35)

## ตอนที่ 2 ผลการยกวางรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อนำมายกวางรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในต่างประเทศ พบว่า รูปแบบโรงเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นรูปแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานโดยมีภาครัฐให้การสนับสนุน ลักษณะการทำงานร่วมกันของฝ่ายต่างๆมีทั้งในลักษณะทวิภาคีคือมีฝ่ายการศึกษาร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุขและในลักษณะไตรภาคี คือมีการร่วมมือกันระหว่างฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข และภาคชุมชน

2.2 ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า สภาพด้านโครงสร้างและการบริหาร ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 93.3 เห็นว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แต่มีร้อยละ 80 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่าผู้บริหารมอบหมายด้านสุขภาพให้ครูอนามัยเป็นศูนย์กลางเหมือนที่เคยปฏิบัติ และร้อยละ 73.3 เห็นว่าบางโรงเรียนไม่มีนักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการ สำหรับสภาพด้านการจัดกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ ร้อยละ 86.7 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่าแต่ละโรงเรียนจัดกิจกรรมไม่ครบ 10 องค์ประกอบ การจัดกิจกรรมขาดการบูรณาการ ขาดการประเมินผล ในด้านกระบวนการดำเนินงาน ร้อยละ 73.3 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่าชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และร้อยละ 66.7 เห็นว่าคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมีส่วนร่วมคติน้อยมาก

2.3 ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่าปัญหาด้านโครงสร้างที่ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่าเป็นปัญหา คือ การไม่มอบหมายหน้าที่แก่คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 80) การที่แต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่คณะกรรมการไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ (ร้อยละ 80) ปัญหาด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ ประเด็นที่ ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่าเป็นปัญหา คือ การขาดงบประมาณในการจัดทำกิจกรรม (ร้อยละ 86.7) และกิจกรรมที่จัดไม่สะท้อนการแก้ปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 86.7) กิจกรรมที่จัดไม่ได้ผ่านการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 80) ขาดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบ (ร้อยละ 73.3) สำหรับปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงาน ประเด็นที่ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่าเป็นปัญหา คือ การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 100) ชุมชนยังไม่รับรู้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 92.6) การกำหนดปัญหาไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชน (ร้อยละ 92.6) ผู้บริหารไม่เป็นแกนนำในการดำเนินการ (ร้อยละ 80) การสร้างความเข้าใจเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม (ร้อยละ 73.3)

2.4 ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนต้องการให้มีการกำหนดระบบข้อมูล ระบบประเมินผล มีการรายงานผลการดำเนินงาน แก่ต้นสังกัด และมีการติดตามการทำงานของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 90 ของผู้นิเทศ

งานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องการให้ทีมงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย ทีมงานภายในโรงเรียนและทีมงานภายนอก ต้องการให้มีการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กำหนดวิธีการทำงานของทีมงานเพื่อให้สามารถทำงานได้ง่าย ส่วนด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ ร้อยละ 100 ของผู้นิเทศต้องการให้โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมทั้ง 10 องค์ประกอบ โดยใช้หลักการบูรณาการกิจกรรม ต้องการให้มีการติดตามการจัดกิจกรรมสม่ำเสมอ ตลอดจนต้องการให้คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีส่วนร่วมคิดร่วมรับรู้ทุกขั้นตอน สำหรับด้านกระบวนการดำเนินงาน ร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องการให้เปิดโอกาสให้ชุมชนเสนอความคิดเห็นและทางเลือกในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ต้องการให้มีที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ ต้องการให้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีเกณฑ์ในการวัดความสำเร็จ และการมีการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย และร้อยละ 93 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องการให้มีการสร้างความตระหนักกับผู้เกี่ยวข้องโดยใช้ลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการมากกว่าการประชุมชี้แจง

2.5 ความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ร้อยละ 93.3 ของ ผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประสงค์ให้โรงเรียนเป็นแกนนำโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนมีทีมบริหารและทีมดำเนินการโดยทีมบริหารควรประกอบด้วยผู้บริหารและผู้ช่วย ทีมดำเนินการจัดแบ่งตามงาน ร้อยละ 86.7 ประสงค์ให้คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประกอบด้วย ครู นักเรียน สมาชิก อบต. สถานีอนามัย และชุมชน มีทีมสนับสนุน ประกอบด้วย ฝ่ายการศึกษาระดับอำเภอ ฝ่ายสาธารณสุขระดับ CUP (เครือข่ายสถานบริการสาธารณสุขระดับต้น) ด้านลักษณะการทำงานร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประสงค์ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม สำหรับผู้ประสานงานการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 93.3 ประสงค์ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ประสานงาน สำหรับด้านการดำเนินการด้านต่าง ๆ ร้อยละ 100 ประสงค์ดังนี้ ในด้านนโยบายให้มีความครอบคลุมตามสภาพปัญหา และความต้องการมีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารและการประเมินผล งบประมาณควรมาจากความร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ และรัฐควรให้งบประมาณสนับสนุนด้านการพัฒนาบุคลากร ประสงค์ให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ และมีแผนพัฒนาบุคลากรชัดเจน มีการพัฒนาศักยภาพและความเข้าใจของ



ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการเก็บข้อมูลสุขภาพของนักเรียน มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล มีการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจและสามารถพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ด้านการประเมินผลประสงค์ให้มีการประเมินสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายพัฒนาการประเมินผล โครงการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ของกลุ่มเป้าหมายโดยมีคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน สำหรับความประสงค์ในด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบร้อยละ 100 ของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประสงค์ให้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ครบ 10 องค์ประกอบ กิจกรรมที่ควรจัดร่วมกับชุมชน/หน่วยงานอื่น ร้อยละ 100 ประสงค์ให้จัดในเรื่อง การออกกำลังกาย เรื่องสุขบัญญัติแห่งชาติ เรื่องโภชนาการ และเรื่องการทำจัดขยะมูลฝอย กิจกรรมที่ควรจัดในชุมชน ประสงค์ให้จัดในเรื่อง การออกกำลังกาย สุขบัญญัติ และโภชนาการ ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผู้นิเทศ ร้อยละ 100 ประสงค์ให้โรงเรียนใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน คือ ระดมวิสัยทัศน์ของครู นักเรียน ผู้ปกครอง การสร้างศรัทธากับชุมชน วิธีการที่ประสงค์ให้ใช้ คือ การให้ข้อมูลเพื่อสร้างกระแสความต้องการเรื่องสุขภาพ การระดมความคิดเห็นด้วยวิธีต่าง ๆ การจัดให้มีเวทีประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน ตลอดจนการให้ผู้บริหารเป็นผู้กระตุ้นบุคลากรในโรงเรียนให้เข้าใจแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สำหรับวิธีการที่ใช้ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ประสงค์ให้มีการเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องให้มีการประชุมพบปะสม่ำเสมอ และมีการสรรหาผู้นำทางสังคมร่วมเป็นแกนนำ และให้มีการรณรงค์สร้างความเข้าใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่สาธารณชน

2.6 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ด้านโครงสร้างและการบริหารงาน พบว่า ร้อยละ 90 ขึ้นไป เห็นว่าโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงาน ด้านโครงสร้างและการบริหารงานดังต่อไปนี้ มีการกำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไว้ในโครงสร้างการบริหาร มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้บริหารให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพเป็นลำดับต้น ๆ มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีคณะกรรมการที่ปรึกษาการดำเนินงาน คณะกรรมการที่แต่งตั้งประกอบด้วยครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้แทนองค์กรชุมชน มีการตั้งผู้ประสานงาน จัดงบประมาณ มีการส่งครูเข้ารับการอบรม มีการจัดทำแผนงาน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการกำกับติดตามการดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงาน แต่งตั้งผู้ดำเนินงาน

ตลอดจนมีการบันทึกรายงานและมีการประชาสัมพันธ์ การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครอง คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 54 เห็นว่าไม่มีการดำเนินการ สำหรับปัญหาการดำเนินการด้านโครงสร้างและการบริหาร คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่าโดยภาพรวมไม่มีปัญหา (  $\bar{X} = 1.71$  , S.D. = 0.31) ประเด็นที่มีปัญหาเล็กน้อย คือ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 1.81$  , S.D. = 0.29 ) และประเด็นที่มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครองนักเรียน (  $\bar{X} = 2.71$  , S.D. = 0.23)

2.7 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ด้านกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานของโรงเรียน พบว่า ร้อยละ 100 ของ คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่ากิจกรรมที่จัดในโรงเรียนสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย การตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไปโดยบุคลากรสาธารณสุข การจัดการรักษาพยาบาล เบื้องต้น การบริการอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ การแข่งขันกีฬานักเรียน โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และโครงการพัฒนางานอนามัยโรงเรียน สำหรับ ปัญหาด้านการจัดกิจกรรม/โครงการที่จัดในโรงเรียนในภาพรวมไม่มีปัญหา (  $\bar{X} = 1.58$  , S.D. = 0.32 ) ยกเว้นการส่งเสริมสุขภาพจิตในโรงเรียนมีปัญหาเล็กน้อย (  $\bar{X} = 1.84$  , S.D. = 0.29 ) ปัญหาด้านกิจกรรม/โครงการสำหรับครูและบุคลากรในโรงเรียนในภาพรวมไม่มีปัญหา (  $\bar{X} = 1.70$  , S.D. = 0.31 ) ยกเว้นกิจกรรมการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพจิต (  $\bar{X} = 1.84$  , S.D. = 0.29 ) และกิจกรรมการให้ความรู้ทางสุขภาพเรื่องโรคที่เกิดจากพฤติกรรม (  $\bar{X} = 1.82$  , S.D. = 0.29 ) มีปัญหา เล็กน้อย กิจกรรม/โครงการสำหรับผู้ปกครองนักเรียนและสมาชิกในชุมชนในภาพรวม มีปัญหาเล็กน้อย (  $\bar{X} = 1.94$  , S.D. = 0.28) กิจกรรม/โครงการสำหรับผู้ปกครองนักเรียนและสมาชิกในชุมชนที่มีปัญหาปานกลาง คือ การให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น (  $\bar{X} = 2.41$  , S.D. = 0.24 ) การให้ความรู้เรื่องพฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ (  $\bar{X} = 2.08$  , S.D. = 0.27 ) และการให้ความรู้เรื่องพิษจากการใช้สารเคมีในการเกษตร (  $\bar{X} = 2.09$  , S.D. = 0.27 ) สำหรับกิจกรรม/โครงการที่จัดในชุมชนโดยโรงเรียนเป็นผู้จัด (  $\bar{X} = 2.21$  , S.D. = 0.26 ) และ โรงเรียนจัดร่วมกับฝ่ายสาธารณสุข ชุมชน และหน่วยงานอื่น (  $\bar{X} = 2.19$  , S.D. = 0.26 ) ใน ภาพรวมมีปัญหาปานกลาง

2.8 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน พบว่า ร้อยละ 90 ขึ้นไปของคณะกรรมการโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่ามีการดำเนินการเรื่องต่อไปนี้ การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง สมาชิก ชุมชน ผู้นำชุมชน นักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพร่วมกันจัดทำแผน ร่วมกันกำหนด แนวทางในการติดตามและประเมินผลงาน มีการดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารสนับสนุนการ ดำเนินงาน มีการสร้างความร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุข มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแห่งอื่น และโรงเรียนได้เป็นที่เลี้ยงให้กับโรงเรียน อื่น สำหรับปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า มีปัญหา เล็กน้อย 3 ประการคือ การสร้างความเข้าใจกับสมาชิกชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 1.82$  , S.D. = 0.29 ) การสร้างความเข้าใจกับผู้ นำชุมชนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 1.83$  , S.D. = 0.29 ) และ การศึกษา ข้อมูลสุขภาพในชุมชนอย่างเป็นระบบ (  $\bar{X} = 1.97$  , S.D. = 0.28 )

2.9 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการด้าน โครงสร้างและการบริหารพบว่าคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความต้องการด้าน โครงสร้างและการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (  $\bar{X} = 4.55$  , S.D. = 0.37 ) รายข้อที่ ที่มีความต้องการระดับมากที่สุด ลำดับต้นๆ ประกอบด้วย ให้นำหน่วยงานสาธารณสุขเป็นที่ปรึกษา ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 4.72$  , S.D. = 0.35 ) ให้โรงเรียนกำหนด นโยบายในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู/บุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครอง/สมาชิกใน ชุมชนไว้ในนโยบายของโรงเรียน และมีแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู/ บุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครอง/สมาชิกในชุมชน (  $\bar{X} = 4.69$  , S.D. = 0.35 ) ให้โรงเรียนมี การประเมินสุขภาพของนักเรียน และครู/บุคลากรในโรงเรียน (  $\bar{X} = 4.67$  , S.D. = 0.35 ) ให้ โรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในรูปคณะกรรมการภายใน โรงเรียน (  $\bar{X} = 4.60$  , S.D. = 0.34 ) และให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารงาน ส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนและในชุมชน (  $\bar{X} = 4.49$  , S.D. = 0.33 )

2.10 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการด้านกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบ พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความต้องการทุกกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (  $\bar{X} = 4.57$  , S.D. = 0.34 ) กิจกรรมรายชื่อที่ต้องการมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ โครงการอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพของนักเรียนและครูในโรงเรียน (  $\bar{X} = 4.82$  , S.D. = 0.34 ) โครงการส่งเสริมให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร (  $\bar{X} = 4.82$  , S.D. = 0.37 ) โครงการกีฬาเพื่อสุขภาพของนักเรียนและโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ (  $\bar{X} = 4.80$  , S.D. = 0.36 )

2.11 ความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับความต้องการด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความต้องการด้านกระบวนการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (  $\bar{X} = 4.52$  , S.D. = 0.33 ) กระบวนการดำเนินงานรายชื่อที่ต้องการมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องสุขภาพแก่นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน (  $\bar{X} = 4.74$  , S.D. = 0.36 ) การประชุมปรึกษาหารือและมอบหมายความรับผิดชอบให้คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (  $\bar{X} = 4.73$  , S.D. = 0.36 ) และจัดประชุมระดมสมองเพื่อกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ และแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน (  $\bar{X} = 4.71$  , S.D. = 0.35 )

จากผลการศึกษาดังกล่าวได้นำมายกร่างรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลัก เนื่องจากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้นิเทศงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหาร พบว่า ผู้นิเทศ ร้อยละ 100 เห็นว่า ถ้าผู้บริหารให้ความสนใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ บุคลากรและนักเรียนค่อนข้างเข้าใจดี ผู้นิเทศร้อยละ 60 เห็นว่า เป็นปัญหาเมื่อผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และในด้านกระบวนการดำเนินงาน ผู้นิเทศร้อยละ 80 เห็นว่าเป็นปัญหาเมื่อผู้บริหารโรงเรียนไม่เป็นแกนนำในการดำเนินการและทำให้การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลักมีลักษณะการดำเนินงานโดยสมาชิกในโรงเรียนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สมาชิกมีแรงจูงใจและมุ่งมั่นในการทำงาน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำการพัฒนาและกระตุ้นสมาชิกในโรงเรียนให้ร่วมกันพัฒนาโรงเรียน

บทบาทของครูจะเป็นผู้ร่วมวางแผนและตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน โรงเรียนจะเป็นผู้ริเริ่มการปฏิบัติและการพัฒนาตามสภาพการณ์ของโรงเรียน และสามารถกำหนดองค์ประกอบการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามบริบทและสภาพปัญหาที่โรงเรียนมี การที่โรงเรียนใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลักในการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจะทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่ยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนสามารถเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้นำชุมชน ตัวแทนสมาชิกในชุมชน ตัวแทนจากภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นๆในชุมชนและท้องถิ่น โดยที่รัฐให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการดำเนินงานการที่โรงเรียนเป็นสถานที่ส่งเสริมสุขภาพ จะทำให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านสุขภาพ มีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมสุขภาพที่ดีส่งผลให้ลดพฤติกรรมเสี่ยงที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ สามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้นำไปสู่การพัฒนาสุขภาพที่ยั่งยืน

แนวคิดที่ได้จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานได้นำมา ยกร่างรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก ดังมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

**ชื่อรูปแบบ** โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลัก

#### **หลักการสำคัญของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ**

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ส่งเสริมสุขภาพ โดยที่โรงเรียนจะต้องพัฒนาการบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้สามารถใช้ศักยภาพของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนตลอดจนครอบครัวและสมาชิกในชุมชน รูปแบบการดำเนินงานของโรงเรียนใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลัก มีหลักการในการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดังนี้

1. มุ่งพัฒนาสุขภาพของเด็กนักเรียนและช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพของนักเรียน ครู /บุคลากรในโรงเรียน .และผู้ปกครอง/สมาชิกในชุมชน

2. ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีลักษณะคือ โรงเรียนเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งต้องเกิดจากความต้องการของสมาชิกในโรงเรียนโดยมีรัฐหรือหน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้ให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษา
3. การดำเนินงานของโรงเรียนมีผู้บริหารมีบทบาทหลัก โดยผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำในการกระตุ้นให้นักเรียน ครู/บุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน/สมาชิกในชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนใช้ความสามารถในการเป็นผู้ประสานความร่วมมือ สร้างกลุ่ม/คณะทำงานและสร้างการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีการจัดโครงสร้างและการบริหารงานประกอบด้วย กลุ่ม/คณะผู้บริหาร และ กลุ่ม/คณะดำเนินการโดยกำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละกลุ่ม/คณะดำเนินงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
5. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีการดำเนินกิจกรรมตาม 10 องค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่องค์การอนามัยโลกกำหนดและเป็นไปตามสภาพ ปัญหา และความต้องการจำเป็น ( need ) ของโรงเรียน
6. โรงเรียนมีการกำหนดกระบวนการดำเนินงาน/ขั้นตอนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไว้ชัดเจน

**วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้บรรลุเป้าหมายเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่ยั่งยืน

**เป้าหมาย** นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนมีความรู้เรื่องสุขภาพ มีทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี

**ข้อกำหนดเบื้องต้นในการนำรูปแบบไปใช้** โรงเรียนที่จะนำรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานมีผู้บริหารเป็นหลักไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีคุณลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. เป็นนักพัฒนา

2. มีภาวะผู้นำ
3. ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคน/ทุกฝ่าย
4. มนุษยสัมพันธ์ดี
5. มีความรู้ความสามารถในเชิงบริหารจัดการ

**วิธีการดำเนินการ** การดำเนินการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนเตรียมการ  
ขั้นเตรียมการ และขั้นดำเนินการ

1. ขั้นก่อนเตรียมการ โรงเรียนโดยคณะผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ช่วย  
ผู้บริหารโรงเรียน ทำความเข้าใจกับหลักการสำคัญของรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้  
โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลัก คณะผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหลักเป็นผู้ประสาน  
ความร่วมมือภายในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกใน  
การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2. ขั้นเตรียมการ โรงเรียนกำหนดโครงสร้างของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ  
ประกอบด้วย คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน และคณะดำเนินการภายในโรงเรียน  
หลังจากนั้นโรงเรียนประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน /คณะที่ให้การสนับสนุนโรงเรียนส่งเสริม  
สุขภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน จำนวน 16-18 คน  
คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน มาจากหลายฝ่าย (พหุภาคี) ประกอบด้วย

2.1.1 ฝ่ายการศึกษา (โรงเรียน) ประกอบด้วย ครูใหญ่หรือ  
ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนครูที่อาสาสมัคร ครูฝ่ายโภชนาการ ครูพลและ  
ครูฝ่ายปกครอง/กิจการนักเรียน และ ครูอนามัย

2.1.2 ฝ่ายสาธารณสุข (หน่วยงานด้านสาธารณสุข) ประกอบด้วย  
หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลที่โรงเรียนตั้งอยู่ นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลอนามัยโรงเรียน

2.1.3 ฝ่ายชุมชนที่รัฐจัดตั้ง ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก  
องค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกลุ่มแม่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข

2.1.4 ฝ่ายชุมชน (ตัวแทนชุมชน) ประกอบด้วย ผู้ปกครองที่  
อาสาสมัคร ผู้นำเยาวชนในชุมชน

2.1.5 หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ประกอบด้วย นักวิชาการด้านสุขภาพในสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น

#### 2.1.6 ตัวแทนนักเรียนในโรงเรียน

การแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน คณะผู้บริหารควรพิจารณาจากผู้ที่ มีคุณสมบัติ หลายประการ ได้แก่ เป็นผู้ที่ยอมรับแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีความสนใจในการพัฒนาโรงเรียนให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา การศึกษาและสุขภาพ มีความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อส่วนรวม/เสียสละเพื่อส่วนรวม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

หน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน มีดังนี้

- (1) ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
- (2) ร่วมกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
- (3) ร่วมกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพและคณะดำเนินการ
- (4) ร่วมพิจารณาผลการประเมินความต้องการการพัฒนาโรงเรียนของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน
- (5) ร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
- (6) ร่วมพัฒนาแผนพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ
- (7) ร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณแก่โครงการส่งเสริมสุขภาพ
- (8) ร่วมพิจารณาจัดระบบข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน
- (9) ร่วมจัดทำแผนระดมทรัพยากร
- (10) ร่วมพิจารณาระบบกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
- (11) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
- (12) สนับสนุนการทำวิจัยเรื่องสุขภาพในโรงเรียน



2.2 แต่งตั้งครูของโรงเรียนเป็นคณะดำเนินงานภายในโรงเรียน ประกอบด้วย  
คณะกรรมการ 4 ชุด ดังนี้

- 2.2.1 คณะกรรมการหลักสูตรกลุ่มวิชาสุศึกษาและพลศึกษา
- 2.2.2 คณะกรรมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสุขภาพ
- 2.2.3 คณะกรรมการจัดบริการสุขภาพและการสนับสนุนด้านสังคม
- 2.2.4 คณะกรรมการจัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมสุขภาพ

คณะกรรมการแต่ละชุดมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) หน้าที่ของคณะกรรมการจัดหลักสูตรกลุ่มวิชาสุศึกษาและพลศึกษา คือวางแผน ดำเนินการ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน/กิจกรรม/โครงการ ต่อไปนี้
  - ก. พัฒนาการเรียนการสอนโดยนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
  - ข. จัดการเรียนการสอนโดยใช้ประสบการณ์จริง
  - ค. เข้าร่วมรับการอบรมด้านการสอนเพื่อพัฒนาการสอน
  - ง. วางแผนเนื้อหาหลักสูตรกลุ่มวิชาสุศึกษาและพลศึกษา
  - จ. ประสานงานกับกลุ่มวิชาอื่นเพื่อผลานเรื่องสุขภาพในวิชาต่างๆ
  - ฉ. สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต
  - ช. จัดโครงการพัฒนาทักษะชีวิต
  - ซ. จัดโครงการพัฒนาความตระหนักเรื่องสุขภาพ
- (2) หน้าที่ของคณะกรรมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสุขภาพ คือวางแผน ดำเนินการ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน/กิจกรรม/โครงการ ต่อไปนี้
  - ก. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย
  - ข. จัดสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้

- ค. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ
- ง. จัดสถานที่ออกกำลังกายและันทนาการในโรงเรียน
- จ. จัดสถานที่และการบริการอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ

(3) หน้าที่ของคณะกรรมการจัดการบริการสุขภาพและการสนับสนุนทางด้านสังคม คือ วางแผน ดำเนินการ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน/กิจกรรม/โครงการ ต่อไปนี้

- ก. จัดการตรวจสุขภาพเบื้องต้นสำหรับนักเรียน และครู
- ข. บริการคัดกรองโรคเบื้องต้นสำหรับนักเรียนและครู
- ค. บริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ
- ง. บริการให้คำปรึกษาและแนะแนว
- จ. การวางแผนช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพ
- ฉ. จัดการพัฒนาคุณธรรม-จริยธรรมของครู และนักเรียน
- ช. จัดโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน
- ซ. จัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน
- ฅ. จัดโครงการเยี่ยมบ้านผู้ปกครองที่มีปัญหาสุขภาพ

(4) หน้าที่ของคณะกรรมการจัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมสุขภาพ วางแผน ดำเนินการ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน/กิจกรรม/โครงการ ต่อไปนี้

- ก. จัดโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- ข. จัดโครงการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนโดยร่วมกับหน่วยงานอื่น
- ค. จัดโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- ง. จัดโครงการให้สุขศึกษานอกหลักสูตร

2.3 โรงเรียนประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน / คณะที่ให้การสนับสนุน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนโดยคณะผู้บริหารสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน/คณะที่จะร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ สถานีอนามัย หรือ PCU (Primary Health Care Unit) ที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดของโรงเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน พัฒนาการ เกษตรประจำตำบล ครูของการศึกษานอกโรงเรียน วัดและพระสงฆ์ สมาคม ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่น มูลนิธิที่สนับสนุนเรื่องสุขภาพ และสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น โดยโรงเรียนเชิญ หน่วยงาน/ คณะ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

### 3. ขั้นตอนการ โรงเรียนดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 คณะผู้บริหารจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อสร้างความตระหนักและฉันทามติร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

3.2 คณะผู้บริหารร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสร้างเครื่องมือเพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และ ความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

- 3.2.1 สภาพทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- 3.2.2 ความสัมพันธ์ของนักเรียน
- 3.2.3 สภาพและปัญหาด้านงานบริการสุขภาพในโรงเรียน
- 3.2.4 สภาพและปัญหาด้านความสัมพันธ์ภายในโรงเรียน
- 3.2.5 การดำเนินงานของโรงเรียน
- 3.2.6 การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
- 3.2.7 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน
- 3.2.8 สภาพการเจ็บป่วยภายในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา
- 3.2.9 สภาพสภาวะสุขภาพในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาผู้บริหาร

3.3. คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพนำผลจากการศึกษามา วิเคราะห์และสรุปปัญหาและความต้องการ และกำหนดความสำคัญและความรุนแรงเพื่อ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

3.4 คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพโดยเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหา

3.5 คณะดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการหลักสูตรกลุ่มวิชาสุขศึกษา และพลศึกษา คณะกรรมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสุขภาพ คณะกรรมการ จัดบริการสุขภาพและการสนับสนุนด้านสังคม และ คณะกรรมการจัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริม สุขภาพ ที่แต่งตั้งขึ้นรับผิดชอบปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด

3.6 คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน /โครงการ/กิจกรรม

3.7 คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนรายงานผล การปฏิบัติงานและเผยแพร่ผลงาน

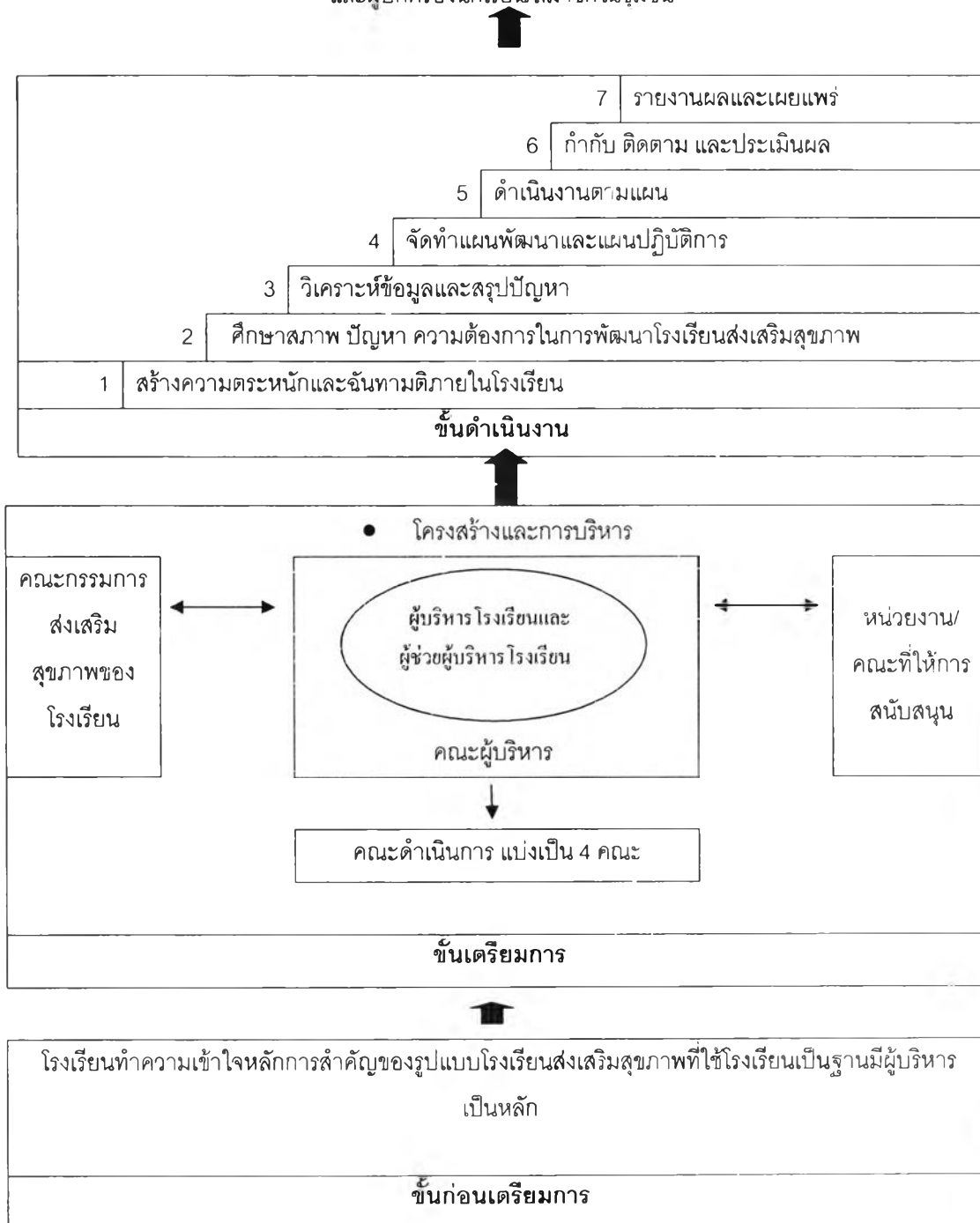
**แผนภูมิ** รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่มีโรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลักสามารถ สรุปเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิ

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลัก

( The Administrative Control School - Based Management Model of Health Promoting School )

มุ่งพัฒนาสุขภาพของเด็กนักเรียนและลดพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนครู  
และผู้ปกครองนักเรียน/สมาชิกในชุมชน



### ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ยกกว้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ยกกว้างขึ้น มีจำนวน 6 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและปฏิบัติการทางด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข 3 คน และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและปฏิบัติการทางด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของกระทรวงศึกษาธิการ 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 คนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ยกกว้างขึ้นดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 18

#### ตารางที่ 18 ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ยกกว้างขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็น	เหตุผล	ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	เห็นด้วยที่จะนำไปปฏิบัติ	เป็นการปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้สอดคล้องกับแต่ละท้องถิ่น	ปรับรูปแบบการปฏิบัติ school health team เป็น 3 คณะ คณะที่ 1 รับผิดชอบ หลักสูตรและกิจกรรมการพัฒนา ผู้เรียน คณะที่ 2 รับผิดชอบสิ่งแวดล้อม อาหารและการออกกำลังกาย คณะที่ 3 รับผิดชอบบริการสุขภาพในโรงเรียนและการสนับสนุนทางสังคม
คนที่ 2	เห็นด้วยที่จะนำไปปฏิบัติ	1. มีความชัดเจนในการกำหนดคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับทั้งด้านองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ 2. การแบ่งคณะดำเนินการ	ควรปรับปรุงหน้าที่ให้ชัดเจนขึ้น

## ตารางที่ 18 (ต่อ)

ผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็น	เหตุผล	ข้อเสนอแนะ
		เป็น 4 คณะทำให้เชื่อมต่อ การนำแนวคิดและ หลักการของโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพมาปฏิบัติ	
คนที่ 3	เห็นด้วยที่จะนำไปปฏิบัติ	3. เป็นแนวคิดที่น่าสนใจ อาจเป็นรูปแบบที่ดีเพราะ สะดวกต่อการบริหาร ภายใน เป็นแนวทางให้แก่ โรงเรียนที่จะนำไปปฏิบัติ ด้านการพัฒนาโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพซึ่งง่ายและ ชัดเจน	ควรทบทวนมิติด้านการมี ส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาชุมชนให้ เข้มแข็งเพื่อสามารถให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รับผิดชอบ
คนที่ 4	เห็นด้วยที่จะนำไปปฏิบัติ	เป็นรูปแบบที่ได้มาจากการ ศึกษาเอกสารและทำ การสำรวจอย่างเป็น ระบบแสดงให้เห็น โครงสร้างและ กระบวนการต่อเนื่อง ชัดเจนตลอดจนกำหนด ตัวชี้วัดความสำเร็จ มองเห็นภาพได้โดย ตลอด	-
คนที่ 5	เห็นด้วยที่จะนำไปปฏิบัติ	1. เป็นรูปธรรม 2. มีความเป็นไปได้ 3. มีความชัดเจนในเรื่อง ลำดับขั้นตอนวิธีปฏิบัติ และกำหนดผู้รับผิดชอบ	-

## ตารางที่ 18 (ต่อ)

ผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็น	เหตุผล	ข้อเสนอแนะ
คนที่ 6	เห็นด้วยที่จะนำไปปฏิบัติ	1.เป็นรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 2. เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพอนามัยในโรงเรียน 3.เป็นรูปแบบที่เน้นกระบวนการทักษะชีวิต พฤติกรรมสุขภาพและสุขนิสัยที่นำไปสู่ชีวิตที่ดี	ควรปรับแก้เพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นด้วยที่จะนำรูปแบบฯไปปฏิบัติ เนื่องจากรูปแบบฯมีความชัดเจนเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปเป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนในการนำไปปฏิบัติได้

ตอนที่ 4 ผลการปรับปรุงรูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในตารางที่ 18 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบฯ พบว่าไม่มีข้อเสนอแนะข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยเกินกว่าครึ่งหนึ่งจึงไม่ได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบ

## 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้น

ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ผลการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ และการให้ข้อเสนอแนะหลังทดลองใช้รูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้



## ตอนที่ 1 ผลการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้

การนำรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารเป็นหลักไปทดลองใช้ที่โรงเรียนบ้านต่อม ต.ต่อม อ.เมือง จ.พะเยา ดำเนินการโดยผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนเพื่อขออนุญาตนำรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วให้โรงเรียนดำเนินการ (23 กรกฎาคม 2546) ผู้วิจัยชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้บริหารและคณะครูเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบ ฯ ( 25 กรกฎาคม 2546) หลังจากนั้น นำแบบวัดความรู้เรื่องสุขภาพ แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และแบบวัดพฤติกรรมสุขภาพ ทดสอบก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ (Pre-test) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 98 คน ครูจำนวน 19 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นดังกล่าว จำนวน 88 คน ( 30 กรกฎาคม 2546) เมื่อโรงเรียนดำเนินการตามรูปแบบฯ ผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการดำเนินการตามรูปแบบฯ ระหว่างเดือนสิงหาคม - เดือนกันยายน 2546 และนำแบบวัดความรู้เรื่องสุขภาพ แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และแบบวัดพฤติกรรมสุขภาพ ทดสอบหลังทดลองใช้รูปแบบ ฯ (Post-test ) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 98 คน ครูจำนวน 19 คน และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 88 คน ในเดือนตุลาคม 2546 หลังจากนั้นนำแบบวัดความรู้เรื่องสุขภาพ แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และแบบวัดพฤติกรรมสุขภาพ ทดสอบซ้ำ (Repeated measures ) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 98 คน ครูจำนวน 19 คน และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 88 คน ในเดือนพฤศจิกายน 2546 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบฯ ได้ศึกษาเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านต่อม ตำบลต่อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการนำรูปแบบไปทดลองใช้รูปแบบและติดตามวัดซ้ำ มีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาในนักเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพเปรียบเทียบก่อนการนำรูปแบบ หลังใช้ และติดตามวัดซ้ำ มีรายละเอียดผลการศึกษาและการทดสอบค่าเฉลี่ยดังแสดงในตาราง ที่ 19

ตารางที่ 19 : เปรียบเทียบค่าสถิติคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ก่อนใช้รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หลังใช้รูปแบบ และวัดซ้ำ

คะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ							
Factor (1)	$\bar{x}$	S.D.	Factor(2)	Mean Difference (1-2)	Sig.	F-ratio	Sig.
ก่อนใช้	19.01	4.28	หลังใช้	-.724*	.000	141.39*	.000
			วัดซ้ำ	-1.092*	.000		
หลังใช้	19.73	4.29	ก่อนใช้	.724*	.000		
			วัดซ้ำ	-.367*	.000		
วัดซ้ำ	20.10	4.32	ก่อนใช้	1.092*	.000		
			หลังใช้	.367*	.000		
คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ							
ก่อนใช้	91.74	12.12	หลังใช้	-6.47*	.000	36.45*	.000
			วัดซ้ำ	-7.37*	.000		
หลังใช้	98.21	9.54	ก่อนใช้	6.47*	.000		
			วัดซ้ำ	-.87	.072		
วัดซ้ำ	99.08	7.91	ก่อนใช้	7.34*	.000		
			หลังใช้	.87	.072		
คะแนนพฤติกรรมสุขภาพ							
ก่อนใช้	235.47	23.05	หลังใช้	-11.40*	.000	17.70*	.000
			วัดซ้ำ	-11.53*	.000		
หลังใช้	246.81	20.09	ก่อนใช้	11.40*	.000		
			วัดซ้ำ	-.13	1.000		
วัดซ้ำ	246.94	19.41	ก่อนใช้	11.53*	.000		
			หลังใช้	.13	1.000		

\* P = .05

จากตารางที่ 19 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพหลังการใช้รูปแบบ (  $\bar{X} = 19.73, 98.21, 246.81$  ) และวัดซ้ำ (  $\bar{X} = 20.10, 99.08, 246.94$  ) สูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้รูปแบบ (  $\bar{X} = 19.01, 91.74, 235.41$  ) เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน คืออัตราส่วน F - ratio โดยใช้ Programme SPSS for Windows ด้วยวิธี Repeated Measures พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนใช้รูปแบบ หลังใช้ และวัดซ้ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (F-ratio มีค่า = 141.39, 36.45 และ 17.70) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละคู่ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องสุขภาพ หลังใช้รูปแบบและวัดซ้ำ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพ หลังการใช้และวัดซ้ำไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ค่าคะแนนที่กำหนด พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องสุขภาพ ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้ และวัดซ้ำ อยู่ในระดับดี หมายความว่า ก่อนการใช้รูปแบบนักเรียนมีความรู้เรื่องสุขภาพ มีทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และมีพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับดีอยู่ก่อนแล้ว อย่างไรก็ตามการใช้รูปแบบฯ ทำให้นักเรียนมีความรู้เรื่องสุขภาพ มีทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และมีพฤติกรรมสุขภาพดีขึ้น

1.2 ผลการศึกษาในครู พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพเปรียบเทียบก่อนการใช้รูปแบบ หลังใช้ และติดตามวัดซ้ำ มีรายละเอียดผลการศึกษาและการทดสอบค่าเฉลี่ยดังแสดงในตาราง ที่ 20

ตารางที่ 20 : เปรียบเทียบค่าสถิติคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพของครู ก่อนใช้รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หลังใช้รูปแบบ และวัดซ้ำ

คะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ							
Factor (1)	$\bar{x}$	S.D.	Factor(2)	Mean Difference (1-2)	Sig.	F-ratio	Sig.
ก่อนใช้	18.58	4.71	หลังใช้	- 3.90*	.000	24.61*	.000
			วัดซ้ำ	- 4.16*	.000		
หลังใช้	22.47	2.97	ก่อนใช้	3.90*	.000		
			วัดซ้ำ	- .26	.331		
วัดซ้ำ	22.74	2.02	ก่อนใช้	4.16*	.000		
			หลังใช้	.26	.331		
คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ							
ก่อนใช้	111.84	18.24	หลังใช้	- 10.11*	.015	7.65*	.002
			วัดซ้ำ	- 10.79*	.010		
หลังใช้	121.95	14.51	ก่อนใช้	10.11*	.015		
			วัดซ้ำ	- .68	.235		
วัดซ้ำ	122.63	14.73	ก่อนใช้	10.79*	.010		
			หลังใช้	.68	.235		
คะแนนพฤติกรรมสุขภาพ							
ก่อนใช้	166.42	17.67	หลังใช้	- 10.26*	.002	12.39*	.000
			วัดซ้ำ	- 10.21*	.002		
หลังใช้	176.68	14.52	ก่อนใช้	10.26*	.002		
			วัดซ้ำ	.05	.934		
วัดซ้ำ	176.63	14.71	ก่อนใช้	10.21*	.002		
			หลังใช้	- .05	.934		

\* P = .05

จากตารางที่ 20 พบว่า คะแนนเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพของครู หลังการใช้รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ( $\bar{X} = 22.47, 121.95, 176.68$ ) และการวัดซ้ำ ( $\bar{X} = 22.74, 122.63, 176.63$ ) สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ ( $\bar{X} = 18.58, 111.84, 166.42$ ) เล็กน้อย เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน คือ อัตราส่วน F - ratio โดยใช้ Programme SPSS for Windows ด้วยวิธี Repeated Measures พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนใช้รูปแบบ หลังใช้ และวัดซ้ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (F-ratio มีค่า = 24.61, 7.65 และ 12.39) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละคู่ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องสุขภาพ หลังใช้รูปแบบและวัดซ้ำ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพ หลังการใช้และวัดซ้ำไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ค่าคะแนนที่กำหนด พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องสุขภาพ ก่อนการใช้รูปแบบมีคะแนนระดับปานกลาง (11-19 คะแนน) แต่หลังการใช้รูปแบบและวัดซ้ำมีคะแนนระดับสูง (20-30 คะแนน) หมายความว่า ครูมีความรู้เรื่องสุขภาพดีขึ้นหลังการใช้รูปแบบ สำหรับ ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีก่อนการใช้รูปแบบ แสดงว่า ก่อนการใช้รูปแบบ ครูมีทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และมีพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับดีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม การใช้รูปแบบฯ ทำให้ครูมีความรู้เรื่องสุขภาพ มีทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และมีพฤติกรรมสุขภาพดีขึ้น

1.3 ผลการศึกษาในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพเปรียบเทียบ ก่อนการใช้รูปแบบ หลังใช้ และติดตามวัดซ้ำ มีรายละเอียดผลการศึกษาและการทดสอบค่าเฉลี่ยดังแสดงในตาราง ที่ 21

ตารางที่ 21 : เปรียบเทียบค่าสถิติคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพของผู้ปกครองนักเรียน ก่อนใช้รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หลังใช้รูปแบบ และวัดซ้ำ

คะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ							
Factor (1)	$\bar{x}$	S.D.	Factor(2)	Mean Difference (1-2)	Sig.	F-ratio	Sig.
ก่อนใช้	18.81	4.71	หลังใช้	- 3.18*	.000	63.46*	.000
			วัดซ้ำ	- 3.86*	.000		
หลังใช้	21.99	2.97	ก่อนใช้	3.18*	.000		
			วัดซ้ำ	- .68*	.001		
วัดซ้ำ	22.67	2.07	ก่อนใช้	3.86*	.000		
			หลังใช้	.68*	.001		
คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ							
ก่อนใช้	79.80	14.86	หลังใช้	-7.98*	.000	31.03*	.000
			วัดซ้ำ	- 8.57*	.000		
หลังใช้	87.77	12.32	ก่อนใช้	7.98*	.000		
			วัดซ้ำ	- .59	.057		
วัดซ้ำ	88.36	12.04	ก่อนใช้	8.57*	.000		
			หลังใช้	.59	.057		
คะแนนพฤติกรรมสุขภาพ							
ก่อนใช้	209.15	36.18	หลังใช้	- 11.47*	.000	27.23*	.000
			วัดซ้ำ	- 14.93*	.000		
หลังใช้	220.61	32.83	ก่อนใช้	11.47*	.000		
			วัดซ้ำ	- 3.47*	.000		
วัดซ้ำ	224.08	33.05	ก่อนใช้	14.93*	.000		
			หลังใช้	3.47*	.000		

\* P = .05

จากตารางที่ 21 พบว่า คะแนนเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพของครู หลังการใช้รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ( $\bar{X} = 21.99, 87.77, 220.61$ ) และการวัดซ้ำ ( $\bar{X} = 22.67, 88.36, 224.08$ ) สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ ( $\bar{X} = 18.18, 79.80, 200.15$ ) เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน คือ อัตราส่วน F - ratio โดยใช้ Program SPSS for Windows ด้วยวิธี Repeated Measures พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนใช้รูปแบบ หลังใช้ และวัดซ้ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (F-ratio มีค่า = 63.46, 31.03 และ 27.23) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละคู่ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพ หลังใช้รูปแบบและวัดซ้ำ สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ หลังการใช้และวัดซ้ำไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ค่าคะแนนที่กำหนด พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องสุขภาพ ก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้รูปแบบและวัดซ้ำมีคะแนนระดับสูง (17-26) หมายความว่า ก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้ และวัดซ้ำ ผู้ปกครองนักเรียนมีความรู้เรื่องสุขภาพอยู่ในระดับดี สำหรับ ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ พบว่าเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (59-116 คะแนน) หมายความว่า ก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้ และวัดซ้ำ ผู้ปกครองมีทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพ เมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนที่กำหนด พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี (173-258 คะแนน) หมายความว่า ก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้ และวัดซ้ำ ผู้ปกครองมีพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับดี

## ตอนที่ 2 การให้ข้อเสนอแนะหลังทดลองใช้รูปแบบ

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้นจากศึกษาโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนโดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้รูปแบบ และติดตามวัดซ้ำ ซึ่งผลการเปรียบเทียบพบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบและการติดตามวัดซ้ำ นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ คะแนนทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และคะแนน

พฤติกรรมสุขภาพ สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์คะแนนที่กำหนดในการแปลผลคะแนน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องสุขภาพ ทักษะคิดต่อการส่งเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพ ก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้รูปแบบ และการวัดซ้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ถึงระดับดี ในกลุ่มนักเรียนพบว่า ก่อนการใช้รูปแบบโดยเฉลี่ยนักเรียนมีความรู้เรื่องสุขภาพ มีทักษะคิดต่อการส่งเสริมสุขภาพ และมีพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับดีก่อนการใช้รูปแบบอยู่แล้ว สำหรับในกลุ่มครู พบว่าคะแนนความรู้เรื่องสุขภาพก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับปานกลาง หลังใช้รูปแบบและวัดซ้ำ มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอยู่ในระดับสูง ซึ่งสรุปได้ว่าครูมีความรู้เรื่องสุขภาพดีขึ้นหลังจากการทดลองใช้รูปแบบ ส่วนทักษะคิดต่อการส่งเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของครูอยู่ในระดับดีก่อนการใช้รูปแบบอยู่ก่อนแล้ว ส่วนในกลุ่มของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า มีความรู้เรื่องสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพก่อนการใช้รูปแบบในระดับดี แต่ทักษะคิดต่อการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้ และติดตามวัดซ้ำ ผู้ปกครองมีทักษะคิดต่อการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาคะแนนในแต่ละกลุ่ม (คะแนนอิงกลุ่ม) เมื่อแบ่งช่วงคะแนนเป็นกลุ่มคะแนนสูง กลาง และต่ำ พบว่า จำนวนคนในแต่ละกลุ่มที่ได้คะแนนระดับสูง กลาง และต่ำ ในแต่ละกลุ่มเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งก่อนทดลองใช้รูปแบบและหลังทดลองใช้รูปแบบ (รายละเอียดในภาคผนวก ๘ , ๙ , ๑๐ ) ดังนั้น หลังการติดตามวัดซ้ำผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คณะทำงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านต่อม จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครู เพื่อนำเป็นข้อมูลมาเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบหลังการทดลองใช้ การสัมภาษณ์ได้สอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการนำรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไปใช้กับโรงเรียนแห่งอื่น ผลการสัมภาษณ์ พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบ คณะครูมีความพึงพอใจในภาพรวม เนื่องจากทำให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความชัดเจน เป็นระบบ มีการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่ดีขึ้นกว่าก่อนนำรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมาทดลองใช้ (รายละเอียดในภาคผนวก 9 ) สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์เพื่อการนำรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. ก่อนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรให้ความรู้แก่ครูและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนทุกคน



2. การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ประกอบด้วย ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายชุมชน หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนในท้องถิ่น และทุกฝ่ายต้องร่วมกันคิดให้มากขึ้น
3. ควรมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุเป้าหมาย
4. ควรให้ผู้แทนสถานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นระยะๆ เพื่อให้การสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

จากผลการทดลองใช้รูปแบบและการสัมภาษณ์คณะทำงานในโรงเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบฯ เพิ่มเติมหลังจากการวัดซ้ำ สรุปได้ว่า รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาสุขภาพที่ยั่งยืนได้ ทั้งนี้เนื่องจาก การนำรูปแบบฯ ไปใช้ส่งผลให้ นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่ใช้รูปแบบฯ ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านสุขภาพ ประกอบด้วย ความรู้เรื่องสุขภาพ ทักษะคิดต่อการส่งเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพที่ดีมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนมีความสามารถในการดูแลสุขภาพของตนเองได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นก่อนการนำรูปแบบฯ ไปใช้ควรมีการให้ความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแก่ครูและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพทุกคนให้เข้าใจหลักการและแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นอย่างดี เพื่อให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมคิดในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้มากขึ้น และเพื่อการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้เข้มแข็งควรมีการสร้างเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้โรงเรียนที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแก่โรงเรียนแห่งอื่นๆ ที่จะพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต่อไปนอกจากนั้นควรให้ผู้แทนสถานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพติดตามการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นระยะๆ เพื่อให้การสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากข้อเสนอแนะจากผลการสัมภาษณ์คณะทำงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านต่อม ผู้วิจัยได้นำมาทบทวนรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้น อย่างไรก็ตามรูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพยังคงใช้รูปแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและ

มีผู้บริหารเป็นหลัก และในขั้นดำเนินการขั้นที่ 1 ควรมีการให้ความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับทุกคนในโรงเรียนและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ในการดำเนินการในขั้นที่ 2 ถึงขั้นที่ 7 เกิดการมีส่วนร่วมในการคิดได้มากขึ้น และหลังจากขั้นที่ 7 คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนรายงานผลและเผยแพร่ผลงานเมื่อโรงเรียนมีการดำเนินงานต่อไปจนประสบผลสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อาจจะเพิ่มขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้แต่ละโรงเรียนในเครือข่ายได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแก่กันต่อไป สรุปรายละเอียดขั้นดำเนินการ ที่เสนอแนะหลังทดลองใช้รูปแบบได้ดังต่อไปนี้

1 คณะผู้บริหารจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้ความรู้แก่ทุกคนในโรงเรียน และคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน เพื่อสร้างความตระหนักและฉันทามติร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2. คณะผู้บริหารร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนร่วมกันสร้างเครื่องมือเพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และ ความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของ นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

- 2.1 สภาพทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- 2.2 ความสัมพันธ์ของนักเรียน
- 2.3 สภาพและปัญหาด้านงานบริการสุขภาพในโรงเรียน
- 2.4 สภาพและปัญหาด้านความสัมพันธ์ภายในโรงเรียน
- 2.5 การดำเนินงานของโรงเรียน
- 2.6 การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
- 2.7 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน
- 2.8 สภาพการเจ็บป่วยภายในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา
- 2.9 สภาพสภาวะสุขภาพในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาผู้บริหาร

3. คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันนำผลจากการศึกษามาวิเคราะห์และสรุปปัญหาและความต้องการ และกำหนดความสำคัญและความรุนแรงเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

4. คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหา

5. คณะดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการหลักสูตรกลุ่มวิชาสุขภาพศึกษาและพลศึกษา คณะกรรมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสุขภาพ คณะกรรมการจัดบริการสุขภาพและการสนับสนุนด้านสังคม และ คณะกรรมการจัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมสุขภาพ ที่แต่งตั้งขึ้นรับผิดชอบร่วมกันปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด

6. คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน /โครงการ/กิจกรรม

7. คณะผู้บริหารและคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนรายงานผลการปฏิบัติงานและเผยแพร่ผลงาน

8. โรงเรียนสร้างเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้แต่ละโรงเรียนในเครือข่ายได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแก่กันต่อไป

หมายเหตุ ข้อความที่ขีดเส้นใต้ เป็นข้อเสนอแนะที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลองใช้รูปแบบ